

**Estrutura empresarial e
política industrial**

2

2.1. Introducción

No capítulo anterior estudamos a realidade macroeconómica galega; neste ímonos centrar primeiro na estrutura e na dinámica do tecido produtivo galego, para abordar despois a política industrial das diferentes administracións públicas.

Comezaremos co estudo das empresas galegas (en aspectos como a forma xurídica que adoptan, o tamaño da empresa segundo número de persoas empregadas, a distribución por provincias e por tipo de actividade) baseándonos fundamentalmente en datos obtidos do INE (DIRCE). Complementaremos este epígrafe cos datos que proporciona o INE sobre a creación e a disolución de sociedades mercantís, o procedemento concursal e os efectos de comercio impagados.

Centrarémonos nos epígrafes seguintes en diversas enquisas industriais do INE (de empresas, de produtos, de cifra de negocios da industria e de prezos dos produtos industriais) e outras enquisas do sector servizos: as deste sector produtivo no seu conxunto (“Indicadores de actividad del sector servicios”) e dúas estatísticas de actividades económicas que forman parte deste sector (o comercio polo miúdo e a ocupación hoteleira).

Faremos logo a análise dos resultados estatísticos que reflicten as enquisa de investigación científica e desenvolvemento tecnolóxico (I+D), de innovación tecnolóxica e máis de indicadores de alta tecnoloxía .

Por último, abordaremos o estudo do sector público empresarial en Galicia (analizando a súa relevancia en emprego e en investimento) e da política industrial en Galicia, contemplada desde unha tripla perspectiva: da Unión Europea, da Administración Central e da Administración Autonómica.

2.2. Estrutura e dinámica empresarial galega

Neste apartado achegarémonos á estrutura e á evolución do tecido produtivo galego co estudo das empresas galegas segundo o número de traballadores/as, os sectores de actividade ou a condición xurídica, de acordo coa información subministrada polo Directorio central de empresas (DIRCE) do INE. Esta información combina, na elaboración das estatísticas de empresas, os datos da Seguridade Social cos procedentes das retencións do IRPF, o imposto de actividades económicas e os de Rexistro Mercantil, someténdoo a un itinerario de tratamentos de depuración, harmonización e integración co obxecto de obter maior fiabilidade. Os datos refírense á situación a día 1 de xaneiro de cada ano e non inclúen as empresas dos sectores agrario e pesqueiro nin os servizos administrativos das administracións públicas (aínda que si as empresas públicas).

Cadro 2.1

Empresas activas, por sector económico e comunidade autónoma. 2015

	Sector económico				
	Total	Industria	Construcción	Comercio	Resto de servicios
Cataluña	584.369	36.383	72.857	128.622	346.507
Madrid	508.612	22.608	59.661	98.443	327.900
Andalucía	480.094	26.826	51.699	134.485	267.084
C. Valenciana	339.533	24.243	41.407	87.783	186.100
Galicia	195.595	12.548	29.742	49.775	103.530
Cast. e León	161.119	11.672	24.295	40.022	85.130
Pais Vasco	148.575	11.995	21.163	34.274	81.143
Canarias	132.857	5.014	14.230	32.856	80.757
Cast. A Mancha	125.786	12.173	19.400	33.755	60.458
Aragón	89.873	6.677	12.596	20.131	50.469
Murcia	90.031	6.681	12.194	25.078	46.078
Baleares	87.111	4.413	14.485	16.672	51.541
Asturias	67.451	3.496	8.435	15.375	40.145
Extremadura	64.475	4.797	8.438	19.398	31.842
Navarra	43.131	3.850	6.122	9.830	23.329
Cantabria	37.332	2.071	5.413	8.458	21.390
A Ríoxa	23.083	2.401	3.073	5.516	12.093
Ceuta e Melilla	7.851	156	639	3.457	3.599
España	3.186.878	198.004	405.849	763.930	1.819.095

Fonte: INE, DIRCE

O cadro 2.1 recolle a distribución por sectores económicos e comunidades autónomas das empresas que figuran no DIRCE ao comezo do ano 2015. Destacaremos os seguintes aspectos:

- En contraste coa evolución ata ao 2008, diminúen o número de empresas no período 2009-2014, pero no último ano invértese de novo a tendencia e comeza a medrar tanto en Galicia, en 3.850, o 2,0% e 67.568 no total español o 2,16%. Cataluña é a que maior número de empresas acolle, atendendo ao emprazamento da súa sede central, cun 18,33% do total español; o segundo lugar ocúpao Madrid (15,96%) e o terceiro Andalucía (15,03%). Entre estas tres comunidades concentran case a metade (un 49,35%) do total de empresas de España, 2 décimas menos que no ano anterior.

Cadro 2.2

Distribución das empresas. Por sectores económicos⁽¹⁾. Galicia/ España. 2007-2015

Sector	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015	
	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España
Industria	7,6	7,3	7,5	7,2	7,5	7,3	7,2	7,0	7,0	6,8	6,9	6,7	6,8	6,6	6,6	6,4	6,4	6,2
Construcción	14,9	14,6	15,0	14,6	14,3	13,2	17,1	15,5	16,6	15,0	16,3	14,5	15,6	13,5	15,4	13,1	15,2	12,7
Comercio	29,0	25,3	27,3	24,6	27,2	24,8	26,4	24,2	26,0	24,1	25,9	24,2	26,0	24,3	25,8	24,6	25,4	24,0
Resto de servicios	49,5	52,7	50,2	53,5	51,0	54,8	49,3	53,3	50,4	54,2	50,9	54,6	51,7	55,6	52,2	56,2	52,9	57,1

Elaboración propia

(1) En porcentaxe de cada sector sobre o total de empresas

Fonte: INE, DIRCE

- Galicia segue a ser a quinta comunidade por número de empresas, cun peso relativo no total español do 6,13% (porcentaxe igual á do ano anterior e tamén un pouco superior á proporción da poboación galega con respecto á do Estado en 2015: 5,87%).

- Ao redor da metade das empresas (52,93% en Galicia e 57,08% no total estatal) pertencen ao sector "resto de servizos", no que figuran as empresas do sector de servizos diferentes das comerciais. En torno a cuarta parte do total das empresas son comerciais (25,45% en Galicia e 23,97% no total estatal). Conxuntamente, as empresas do sector servizos supoñen máis de tres de cada catro empresas que figuran no DIRCE, tanto en Galicia (78,37%) como en España (81,05%).

A análise comparativa da distribución sectorial de empresas en Galicia e España do cadro 2.2 e a evolución dos últimos catorce anos no cadro 2.3, permite ás persoas interesadas o estudo máis polo miúdo.

Cadro 2.3

**Evolución do número total de empresas.
Galicia e España. 2002-2015**

Ano	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Galicia	165.726	174.077	180.977	185.722	191.642	200.020	203.374
España	2.710.400	2.813.159	2.942.583	3.064.129	3.174.393	3.336.657	3.422.239
Ano	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Galicia	201.263	198.874	196.535	194.511	192.998	191.745	195.595
España	3.355.830	3.291.263	3.250.576	3.199.617	3.146.570	3.119.310	3.186.878

Fonte: INE, DIRCE

No cadro 2.4. presentamos a evolución das empresas en Galicia -con desagregación provincial- e máis no Estado dende 1995. Galicia ten a primeiros do ano 2015 un 6,14% do total estatal de empresas que figuran no DIRCE, porcentaxe similar ao do ano anterior. A provincia da Coruña concentra agora un 41,63% das empresas galegas e a de Pontevedra o 34,30% polo que tres de cada catro empresas galegas pertencen a unha desas provincias.

Cadro 2.4

Distribución das empresas. Por provincias. Galicia/España. 1995-2015

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España	% G/E
1995	61.647	19.678	19.085	46.980	147.390	2301559	6,4
1996	63.865	20.254	19.779	48.597	152.495	2384711	6,4
1997	64.946	20.545	20.076	49.494	155.061	2438830	6,4
1998	66.313	20.945	20.370	50.955	158.583	2474690	6,4
1999	63.167	21.267	20.598	52.013	157.045	2518801	6,2
2000	69.381	21.825	20.959	53.907	166.072	2595392	6,4
2001	70.021	21.865	21.136	54.710	167.732	2645317	6,3
2002	66.276	21.942	21.215	56.293	165.726	2710400	6,1
2003	71.748	22.396	21.560	58.373	174.077	2813159	6,2
2004	74.809	22.479	22.118	61.571	180.977	2942583	6,2
2005	77.023	23.122	22.452	63.125	185.722	3064129	6,1
2006	79.170	23.780	22.843	65.849	191.642	3174393	6,0
2007	82.873	24.609	23.520	69.018	200.020	3336657	6,0
2008	84.220	25.035	23.711	70.408	203.374	3422239	5,9
2009	83.748	24.861	23.304	69.350	201.263	3355830	6,0
2010	82.729	24.714	23.100	68.331	198.874	3291263	6,0
2011	81.321	24.499	22.987	67.728	196.535	3250576	6,0
2012	80.408	24.288	22.845	66.970	194.511	3199617	6,1
2013	80.215	24.022	22.694	66.067	192.998	3146570	6,1
2014	79.854	23.703	22.663	65.525	191.745	3119310	6,1
2015	81.432	24.087	22.991	67.085	195.595	3186878	6,1

Elaboración propia

Fonte: INE, DIRCE

No último ano medrou o número de empresas nas catro provincias de Galicia, e fíxoo en maior medida na de Pontevedra, (en un 2,38%), seguida da de A Coruña (1,98%) e, en menor medida en Lugo (1,62%) e Ourense (1,45%).

A distribución nas provincias galegas -e nos totais galego e español- do número de empresas segundo a condición xurídica no último cuadrienio pódese ver no cadro 2.5, que reflicte que:

- En Galicia as empresas propiedade de persoas físicas medran en 2.595, tamén medran as de responsabilidade limitada (548), as cooperativas (9) as comunidades de bens (248), as asociacións (568) e os organismos autónomos (5), mentres diminúen as sociedades anónimas (124).
- Se da evolución pasamos á “foto fixa”, no último ano a empresa propiedade dunha persoa física segue a ser a fórmula maioritaria de máis da metade das empresas de Galicia (54,57%), incrementando a súa porcentaxe (22 centésimas, este ano). A segunda é a sociedade de responsabilidade limitada (33,49%), que a diferenza de anos anteriores baixa a súa porcentaxe (en 39 centésimas).

Cadro 2.5

Empresas segundo condición xurídica, por provincias. Galicia/España 2009-2015

		Total empresas	Persoas físicas	Sociedades anónimas	Sociedades respons. limitada	Sociedades colectivas	Sociedades comanditarias	Comunidades de bens	Sociedades cooperativas	Asociacións e outros tipos	Organismos autónomos
A Coruña	2009	83.748	48.259	1644	25.694	8	0	989	380	6.505	169
	2010	82.729	47.251	1572	25.692	7	0	1030	381	6.636	160
	2011	81321	46.042	1576	25.294	7	0	1060	366	6.799	177
	2012	80.408	44.779	1547	25.509	7	0	1136	374	6.874	182
	2013	80.215	44.410	1460	25.875	7	0	1172	370	6.739	182
	2014	79.854	43.511	1395	26.166	7	0	1256	382	6.952	185
	2015	81.432	44.624	1.356	26.358	7	0	1.327	374	7.200	186
Lugo	2009	24.861	15.355	292	6.818	0	0	1650	160	530	56
	2010	24.714	15.127	280	6.848	0	0	1620	151	624	60
	2011	24.499	14.821	268	6.908	0	0	1644	152	644	62
	2012	24.288	14.481	269	6.982	0	0	1652	148	694	62
	2013	24.022	14.265	283	6.975	0	0	1613	143	697	66
	2014	23.703	13.895	256	7.002	0	0	1623	151	713	63
	2015	24.087	14.069	240	7.120	0	0	1.648	161	786	63
Ourense	2009	23.304	14.145	452	6.776	2	0	333	105	1.429	62
	2010	23.100	13.877	440	6.811	2	4	347	105	1.450	64
	2011	22.987	13.648	437	6.864	2	3	354	112	1.505	62
	2012	22.845	13.404	436	6.906	1	3	378	111	1.546	60
	2013	22.694	13.258	416	6.925	0	3	374	115	1.542	61
	2014	22.663	13.071	398	6.998	0	3	402	112	1.622	57
	2015	22.991	13.236	376	7.063	0	4	421	116	1.715	60
Pontevedra	2009	69.350	36.637	1517	25.668	2	0	2.983	278	2.153	112
	2010	68.331	35.978	1438	25.321	2	0	2.924	267	2.291	110
	2011	67.728	35.531	1419	25.124	2	0	2.929	263	2.346	114
	2012	66.970	34.768	1395	25.078	2	0	2.903	265	2.445	114
	2013	66.067	34.341	1326	24.838	2	0	2.747	272	2.427	114
	2014	65.525	33.669	1297	24.794	2	0	2.856	276	2.515	116
	2015	67.085	34.812	1.250	24.967	2	0	2.989	279	2.669	117
Galicia	2009	201.263	114.396	3.905	64.956	12	0	5.955	923	10.617	399
	2010	198.874	112.233	3.730	64.672	11	4	5.921	904	11.011	394
	2011	196.535	110.042	3.700	64.190	11	3	5.987	893	11.294	415
	2012	194.511	107.432	3.647	64.475	10	3	6.069	898	11.559	418
	2013	192.998	106.274	3.485	64.613	9	3	5.906	900	11.405	423
	2014	191.745	104.146	3.346	64.960	9	3	6.137	921	11.802	421
	2015	195.595	106.741	3.222	65.508	9	4	6.385	930	12.370	426
España	2009	3.355.830	1.793.897	109.330	1.140.820	306	85	114.831	23.483	164.284	8.794
	2010	3.291.263	1.745.912	105.203	1.125.990	269	91	114.186	22.702	168.364	8.546
	2011	3.250.576	1.706.565	104.636	1.122.786	256	98	114.064	22.273	171.268	8.630
	2012	3.199.617	1.656.467	102.532	1.123.574	231	100	113.823	21.764	172.495	8.631
	2013	3.146.570	1.619.614	96.600	1.125.041	228	89	109.117	20.990	166.174	8.717
	2014	3.119.310	1.574.729	92.986	1.137.696	210	91	111.771	20.761	172.323	8.743
	2015	3.186.878	1.626.938	89.392	1.146.131	203	85	116.045	20.719	178.588	8.777

Elaboración propia

Fonte: INE, DIRCE

No cadro 2.6 ofrecemos a distribución das empresas por estrato de asalariados/as nas provincias galegas -e nos totais galego e máis estatal- no último septenio. O predominio no tecido produtivo das pequenas empresas e das microempresas queda ben claro á vista de que:

- Ao redor da metade das empresas galegas (53,48%) non teñen asalariados/as (55,03% en España) e un 65,43% das que teñen algún non pasan de dous empregados/as (62,80% en España, preto de tres puntos menos que en Galicia).
- As empresas que empregan a 20 ou máis traballadores/as en Galicia (3.169) supoñen un 1,62% do total de empresas galegas e as de España (61.599) son un 1,93%.

Cadro 2.6

Empresas, por estrato de asalariados/as e provincias. Galicia/España. 2009-2015

		Sen asalariados/as	de 1 a 2 asalariados/as	de 3 a 5 asalariados/as	de 6 a 9 asalariados/as	de 10 a 19 asalariados/as	de 20 a 49 asalariados/as	de 50 a 99 asalariados/as	de 100 a 199 asalariados/as	de 200 a 499 asalariados/as	de 500 a 999 asalariados/as	de 1.000 a 4.999 asalariados/as	de 5.000 ou máis asalariados/as
A Coruña	2009	44.007	23.866	8.182	3.525	2.257	1.278	355	158	85	16	16	3
	2010	44.228	23.296	8.052	3.377	2.022	1.160	334	148	83	11	15	3
	2011	44.841	21.517	7.993	3.346	1.960	1.091	321	146	77	10	16	3
	2012	44.154	22.359	7.332	3.224	1.813	981	290	134	80	17	20	4
	2013	42.514	24.527	7.016	3.034	1.673	939	257	138	77	16	21	3
	2014	42.611	24.543	7.162	2.555	1.588	899	253	128	71	20	20	4
	2015	44.887	23.858	7.098	2.507	1.595	895	244	137	70	14	24	3
Lugo	2009	12.315	7.595	2.805	1.096	622	322	70	24	6	4	2	0
	2010	12.389	7.600	2.721	1.062	548	296	63	21	8	4	2	0
	2011	12.466	7.405	2.689	1.054	532	261	64	15	9	2	2	0
	2012	12.517	7.442	2.501	1.013	480	242	63	20	5	3	2	0
	2013	11.969	7.813	2.512	947	479	223	48	19	7	4	1	0
	2014	11.926	7.816	2.405	838	439	201	49	18	8	2	1	0
	2015	12.536	7.541	2.458	826	431	213	58	14	8	1	0	1
Ourense	2009	12.098	6.995	2.386	894	543	282	59	27	14	2	4	0
	2010	12.140	6.925	2.299	896	477	259	63	21	13	3	4	0
	2011	12.146	6.922	2.251	827	482	261	59	24	9	2	4	0
	2012	12.153	6.995	2.062	842	462	232	62	21	11	1	4	0
	2013	11.786	7.372	2.017	779	430	211	51	22	10	1	5	0
	2014	11.832	7.408	2.053	696	374	207	60	18	10	1	4	0
	2015	12.331	7.214	2.057	713	362	218	61	18	12	1	4	0
Pontevedra	2009	32.654	21.436	7.930	3.467	2.116	1.263	306	122	65	9	7	2
	2010	33.231	20.958	7.420	3.287	1.890	1.073	281	110	64	7	8	2
	2011	33.690	20.186	7.439	3.116	1.840	1.007	275	97	62	6	8	2
	2012	33.602	20.635	6.814	2.872	1.703	910	264	97	57	7	7	2
	2013	32.493	21.589	6.535	2.671	1.550	824	236	99	54	7	7	2
	2014	32.501	21.710	6.358	2.407	1.386	798	226	78	48	5	7	1
	2015	34.849	20.925	6.365	2.352	1.420	807	225	87	40	6	6	2
Galicia	2009	101.074	59.892	21.303	8.982	5.538	3.118	790	331	170	31	29	5
	2010	101.988	58.779	20.492	8.622	4.937	2.788	741	300	168	25	29	5
	2011	103.143	56.030	20.372	8.343	4.814	2.620	719	282	157	20	30	5
	2012	102.426	57.431	18.709	7.951	4.458	2.365	679	272	153	28	33	6
	2013	98.762	61.301	18.080	7.431	4.132	2.197	592	278	148	28	34	5
	2014	98.870	61.477	17.978	6.496	3.787	2.105	588	242	137	28	32	5
	2015	104.603	59.538	17.978	6.398	3.808	2.133	588	256	130	22	34	6
España	2009	1.767.470	919.092	332.671	151.233	101.601	55.641	15.075	7.672	3.578	1.008	678	111
	2010	1.774.005	893.005	318.155	143.016	88.396	48.765	13.745	7.098	3.374	952	651	101
	2011	1.795.321	847.952	313.408	138.040	84.834	46.160	13.279	6.585	3.288	923	679	107
	2012	1.764.987	867.550	288.896	131.944	79.113	43.070	12.700	6.434	3.214	935	669	105
	2013	1.681.588	922.646	280.643	125.029	74.204	39.506	11.745	6.130	3.450	885	643	101
	2014	1.672.483	921.000	284.612	110.819	70.226	38.157	11.223	5.753	3.346	942	646	103
	2015	1.754.002	899.802	287.430	112.527	71.518	39.101	11.503	5.928	3.340	937	683	107

Elaboración propia
Fonte: INE, DIRCE

O cadro 2.7 explícita a porcentaxe de empresas que teñen asalariados/as en Galicia e no Estado dende 1995. Subliñaremos que:

- A porcentaxe de Galicia en 2014 diminúe en 2 puntos con respecto ao ano anterior e sitúase en 46,5

- A porcentaxe de Galicia estivo sempre por riba da estatal dende 1998; no último ano, a porcentaxe diminúe lixeiramente, xa que o estatal diminúe 1.4 puntos con respecto o ano anterior, situándose no 45,0.

Cadro 2.7**Porcentaxe de empresas que teñen asalariados/as.**

	Galicia	España
1995	41,0	42,4
1996	41,6	42,5
1997	43,3	43,3
1998	44,4	43,8
1999	46,0	44,9
2000	46,1	45,4
2001	47,7	46,7
2002	49,3	47,4
2003	49,6	48,1
2004	50,6	49,0
2005	50,6	48,6
2006	50,9	49,1
2007	50,6	48,9
2008	50,8	48,7
2009	49,8	47,3
2010	48,7	46,1
2011	47,5	44,8
2012	47,3	44,8
2013	48,8	46,6
2014	48,5	46,4
2015	46,5	45,0

Elaboración propia

Fonte: DIRCE

O número de empresas de cada un dos estratos de asalariados/as en Galicia e España figura no cadro 2.8. Na comparanza das porcentaxes Galicia-España apréciase que a participación relativa de Galicia no total español so é maior que a correspondente á nosa poboación (5,87%) nos tramos de menos asalariados/as (1-2 e 3-5; 6-9) mentres que son especialmente pequenas no estrato de máis asalariados/as e nos situados entre 100 e 5.000 persoas empregadas.

Cadro 2.8**Número de empresas, por estrato de asalariados/as. Galicia/España. 2015**

	Total	Sen	de 1 a 2	de 3 a 5	de 6 a 9	de 10 a 19	de 20 a 49	de 50 a 99	de 100 a 199	de 200 a 499	de 500 a 999	de 1.000 a 4.999	de 5.000 ou máis
	empresas	asalariados/as	asalariados/as	asalariados/as	asalariados/as	asalariados/as	asalariados/as	asalariados/as	asalariados/as	asalariados/as	asalariados/as	asalariados/as	asalariados/as
Galicia	195.595	104.603	59.539	17.978	6.498	3.808	2.133	588	256	130	22	34	6
España	3.266.878	1.754.002	899.802	287.430	112.527	71.518	39.101	11.503	5.928	3.340	937	683	107
% Galicia/España	6,1	6,0	6,6	6,3	5,8	5,3	5,5	5,1	4,3	3,9	2,3	5,0	5,6

Fonte: INE, DIRCE

Unha información máis polo miúdo das empresas con asalariados/as é a que figura no cadro 2.9, que recolle a porcentaxe de empresas por estrato de asalariados/as en Galicia e no Estado nos últimos dezaseis anos. Compróbase que en 2014 no primeiro tramo as empresas galegas superan en porcentaxe ás do total do estado, e vaise abrindo a diferenza (en termos relativos) a prol de España nos dous estratos seguintes a medida que vai subindo o tamaño do cadro de persoal.

Cadro 2.9

Porcentaxe de empresas. Por estrato de asalariados/as ⁽¹⁾. Galicia/España. 2000-2015

	Galicia						España					
	1-2	3-5	6-9	10-19	20-49	50 ou máis	1-2	3-5	6-9	10-19	20-49	50 ou máis
2000	59,5	21,1	8,7	6,1	3,4	1,2	56,6	20,9	9,2	7,2	4,2	1,9
2001	59,3	20,9	9,3	6,0	3,2	1,3	56,0	21,0	10,2	7,0	3,9	1,9
2002	59,0	21,1	9,3	6,0	3,3	1,3	55,8	21,1	10,2	7,0	3,9	1,7
2003	59,8	20,8	9,0	5,9	3,2	1,3	56,2	21,1	10,1	6,9	3,8	1,9
2004	59,9	21,1	8,9	5,8	3,1	1,2	56,7	21,1	9,9	6,8	3,7	1,8
2005	60,1	20,8	8,9	5,7	3,2	1,3	57,1	20,9	9,8	6,7	3,8	1,8
2006	60,0	20,9	8,9	5,7	3,2	1,3	56,6	21,1	9,9	6,8	3,8	1,8
2007	60,1	20,9	8,9	5,7	3,1	1,4	57,2	20,9	9,7	6,7	3,7	1,8
2008	60,0	20,8	8,9	5,7	3,2	1,4	57,5	20,7	9,6	6,6	3,7	1,8
2009	59,8	21,3	9,0	5,5	3,1	1,4	57,9	20,9	9,5	6,4	3,5	1,8
2010	60,6	21,1	8,9	5,1	2,9	1,3	58,9	21,0	9,4	5,8	3,2	1,7
2011	60,0	21,8	8,9	5,2	2,8	1,3	58,3	21,5	9,5	5,8	3,2	1,7
2012	62,4	20,3	8,6	4,8	2,6	1,3	60,5	20,1	9,2	5,5	3,0	1,7
2013	65,1	19,2	7,9	4,4	2,3	1,2	63,0	19,2	8,5	5,1	2,7	1,6
2014	66,1	19,3	7,0	4,1	2,3	1,2	63,7	19,7	7,7	4,9	2,6	1,5
2015	65,4	19,8	7,1	4,2	2,3	1,1	62,8	20,1	7,9	5,0	2,7	1,6

Elaboración propia, a partir dos datos do DIRCE

(1) Calculado sobre o total de empresas que teñen algún asalariado/a

A *Estadística de sociedades mercantiles* do INE certifica, como recolleemos no cadro 2.10, que no ano 2015:

- Creáronse en Galicia 3.964 sociedades mercantís (302 menos que en 2014) das 94.594 que se constituíron en España, o que supón unha porcentaxe do 4,2%, tres décimas menos que no ano anterior.

O forte impacto da crise económica é evidente simplemente lembrando que as sociedades mercantís constituídas en Galicia no ano 2007, en plena expansión económica, foron 6.633, 2.367 máis que as creadas en 2014 e 2.699 menos que en 2014.

Cadro 2.10

Sociedades mercantís creadas e disoltas. Galicia/España. 2014-2015

		Creadas	% variación anual	Disoltas	% variación anual
2014	Galicia	4.266	-0,21	1.528	-21,1
	España	94.152	0,8	21.850	-11,9
2015	Galicia	3.964	-7,1	1.509	-1,3
	España	94.594	0,5	20.696	-5,4

Datos provisionais

Fonte: INE, "Estadística de sociedades mercantiles"

- En 2015 baixou intensamente a creación de sociedades mercantís en Galicia (-7,1%), fronte á lixeira suba (un 0,5% do Estado).

Madrid (con 19.964) e Cataluña (18.883) foron as comunidades autónomas con máis creación de sociedades mercantís, mentres que A Ríoxa (425) e Cantabria (815) tiveron a menor constitución destas sociedades.

- No tocante ás sociedades mercantís disoltas en 2015, foron 1.509 en Galicia (19 menos que en 2014), un 1,3% de diminución, mentres que no Estado o descenso foi dun 5,4%.

Madrid (con 5.300) e Andalucía (2.916) encabezaron a disolución de sociedades mercantís, mentres que Navarra (116) e A Ríoxa (183) pecharon a clasificación por comunidades autónomas.

Segundo a forma xurídica que adoptaron as sociedades mercantís constituídas en Galicia en 2015, as de responsabilidade limitada foron un ano máis esmagadoras: 3.947, o que supón un 99,6% do total.

As 15 sociedades anónimas que se crearon en Galicia no ano 2015 (unha máis que no ano anterior) representan tan só un 2,3% do total das formalizadas en España, moi por baixo do noso peso demográfico (5,84%).

O cadro 2.11 reflicte o número de sociedades mercantís de Galicia e do total estatal que ampliaron capital en 2015, así como o capital total suscrito.

Cadro 2.11

Sociedades mercantís que amplían capital. Galicia /España. 2015

		Nº de sociedades	Capital total ampliado (*)
2015	Galicia	1.520	893.099
	España	32.370	34.352.143

(*) en miles de euros. Datos provisionais.

Fonte: INE. "Estadística de Sociedades Mercantiles"

- As 1.165 sociedades mercantís que ampliaron o seu capital social en 2015 representan un 4,7% do total español, 1,1 puntos porcentuais por baixo da nosa porcentaxe na poboación estatal.

- O total de capital social suscrito nas ampliacións de capital social de 2015 de Galicia foi de 46,4 millóns de euros, un 10,5% do total español.

- O capital medio suscrito polas sociedades mercantís constituídas en Galicia no ano 2015 foi de 93.000 euros, fronte aos 77.700 no promedio español. Madrid e A Ríoxa tiveron en 2015 os maiores capitais medios subscritos; Canarias e Cantabria, os menores.

O estudo das sociedades mercantís que en 2015 se disolveron en Galicia e no total español pode facerse a partir dos datos do cadro 2.12, no que sobrancearemos:

Cadro 2.12

Sociedades mercantís disoltas.
Galicia /España. 2014-2015

		Soc. disoltas			
		Total	Voluntaria	Por fusión	Outras
2014	Galicia	1.528	1.132	86	310
	España	21.850	14.869	1.857	5.124
2015	Galicia	1.509	1.165	104	240
	España	20.696	14.562	1.922	4.212

Fonte: INE. "Estadística de Sociedades Mercantiles"

- A porcentaxe de Galicia no total de sociedades mercantís que se disolveron en 2015 en España foi do 7,3%, tres décimas máis que no ano anterior e 1,5 puntos porcentuais por riba do noso peso relativo a nivel demográfico en España.

- Un 77,2% das sociedades mercantís que se disolveron en Galicia en 2015 fixérono voluntariamente (3,1 puntos porcentuais máis que en 2014), un 6,9% por fusión e o 15,9% restante por outras causas.

A *Estadística del Procedimiento Concursal* do INE permítenos o estudo dos debedores concursados en Galicia e en España: o cadro 2.13 reflicte que en 2015 foron 326 (134 menos que no ano anterior) en Galicia, das 5.510 do total español, polo que o peso porcentual galego no global estatal acadou un 5,9% (seis décimas menos que no ano anterior), porcentaxe parello do do peso relativo de Galicia en poboación no total de España.

Cadro 2.13

Debedores concursados. Galicia / España. 2008-2015

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Galicia	185	345	336	412	539	539	460	326
España	2.902	5.922	5.750	6.755	8.726	9.660	7.038	5.510

Fonte: INE, "Estadística del procedimiento concursal"

O importante empeoramento económico dese 2008 é ben perceptible tan só lembrando que os debedores concursados en Galicia en 2007 foran só 64, ao ano seguinte case se triplicaron (185), e no bienio 2012- 2013 multiplicaban por 8,4 o dato do ano 2007 (en 2015 quintuplicábano).

Con todo, no bienio 2014-2015 é perceptible unha mellora, posto que en 2015 houbo 213 debedores concursados menos que en 2013.

No cadro 2.14 ofrecemos a desagregación dos concursos de acredores por natureza xurídica do debedor, por tipo de concurso e por clase de procedemento, para Galicia no último cuadrenio.

Cadro 2.14

Debedores concursados. Desagregación en distintas variables. Galicia. 2012-2015

	2012	2013	2014	2015
Por natureza xurídica				
- Personas físicas sen actividade empresarial	58	18	25	28
- Empresas	481	521	435	298
· Personas físicas	15	9	14	24
· Soc. anónimas	65	65	53	25
· Soc. limitadas	396	435	353	243
· Outras	7	12	15	6
Por tipo de concurso				
· Por vontade	509	502	417	304
· Necesario	30	37	43	22
Por clase de procedemento				
· Ordinario	65	89	49	54
· Abreviado	474	450	411	272

Elaboración propia

Fonte: INE, "Estadística del procedimiento concursal"

* Das 298 empresas sometidas a concurso de acredores en Galicia en 2015, foron esmagadoramente maioritarias as sociedades de responsabilidade limitada: 243 (un 81,5% do total, catro décimas porcentuais máis que no ano anterior); seguíronlle as sociedades anónimas (25, un 8,3%), que baixaron á metade do ano 2014 e as empresas que son propiedade dunha persoa física (24, un 8,1%).

* Un 93,3% dos debedores sometidos a concurso de acredores en Galicia en 2015 (2,7 puntos porcentuais máis que no ano anterior) foron *voluntarios* e só un 6,7% foron *necesarios*.

* Segundo a clase de procedemento, os *abreviados* (83,4%) quintuplicaron aos *ordinarios* (16,6%).

Unha análise máis polo miúdo das empresas sometidas a concurso de acredores en Galicia no último trienio podemos facelo ao fío do cadro 2,15, que reflicte:

Cadro 2.15

**Empresas concursadas por tramos de asalariados,
volume de negocio e actividade económica principal.
Galicia. 2012-2015**

	2012	2013	2014	2015
Total empresas	481	521	435	298
Por tramos de asalariados				
· 0	44	56	49	42
· 1-9	218	240	239	198
· 10-49	152	173	87	61
· 50-99	27	17	15	7
· Máis de 100	8	18	11	4
· Sen clasificar	32	17	34	25
Por volume de negocio (*)				
· Menos de 2	326	345	302	222
· 2-5	65	73	29	21
· 5-10	29	42	19	6
· Máis de 10	29	25	18	3
· Sen clasificar	32	36	67	46
Por actividade económica principal				
· Agricultura e pesca	2	4	12	7
· Industria	113	108	76	50
· Enerxía	2	4	1	1
· Construción	148	120	113	72
· Servizos	185	231	197	154
· Sen clasificar	31	54	34	25

Elaboración propia

(*) En millóns de euros

Fonte: INE, "Estadística del procedimiento concursal"

- Por tramo de asalariados, a maioría dos procedementos concursais concentráronse nas empresas de menos traballadores, xa que 240 foron en “microempresas” (as empresas de menos de 10 empregados), o que representa un 80,5,% do total; tan só 11 concursos de acredores foron en medianas ou grandes empresas (un 3,7% do total) .
- Por chanzos de volume de negocio, as empresas de menos facturación (as que non chegaron en 2015 ao limiar de dous millóns de euros en vendas) foron tres e cada catro (un 774,5% do total das concursadas, 5,1 puntos porcentuais máis que no ano anterior).
- Por sectores produtivos, ao igual que no trienio anterior, o que tivo máis concursos de acredores en Galicia en 2015 foi o de maior peso na estrutura produtiva galega (por xeración de valor engadido, postos de traballo ou número de empresas): os servizos (51,7%, 6,4 puntos porcentuais máis que no ano anterior), seguido da construción (24,2%, 1,8 puntos menos que en 2013).

A *Estatística de Efectos de Comercio Impagados*, que elabora o INE, recollida no cadro 2.16, explicita que a maior porcentaxe no importe dos efectos impagados sobre os vencidos foi en

2015, por segundo ano consecutivo, a de Extremadura (2,7%) mentres que as menores foron as Galicia, Navarra e Castela-León 7 (as tres cun 1,5%)

Galicia (cun 1,5%), situouse tres décimas por baixo do promedio español; a nosa comunidade estivo os sete anos analizados entre as tres de menor porcentaxe do importe de efectos comerciais impagados sobre vencidos.

No tocante á variación en 2015 do importe dos efectos impagados, baixou en 2015 en todas as comunidades autónoma (agás en Cantabria, na que subiu un 4,2%), cunha diminución media estatal do 16,2%; Murcia (-24,2%) e Galicia (-19,9%) tiveron os maiores descenso.

Cadro 2.16

Porcentaxe do importe de efectos comerciais impagados sobre vencidos. Por CC.AA. 2009-2015

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Andalucía	6,2	4,4	4,4	4,9	3,3	2,7	2,1
Aragón	4,6	3,7	3,5	3,5	3,2	2,1	1,8
Asturias	4,3	3,7	3,6	4,0	3,1	2,4	2,0
Baleares	6,1	4,8	4,2	5,4	3,4	1,8	1,6
Canarias	7,4	5,0	4,8	4,7	3,5	2,6	2,2
Cantabria	4,7	3,6	3,6	4,4	3,7	2,0	2,1
Castela e León	4,2	3,2	3,2	3,6	2,8	1,9	1,5
Castela A Mancha	5,0	3,7	3,9	4,4	3,4	1,9	1,7
Cataluña	5,0	4,4	4,1	3,5	2,8	2,1	1,8
C. Valenciana	5,7	4,0	4,4	4,8	3,5	2,3	1,9
Extremadura	5,7	4,2	4,3	5,3	4,0	3,0	2,7
Galicia	4,0	3,1	3,3	3,2	5,0	1,9	1,5
Madrid	5,6	4,6	4,3	3,0	2,6	2,1	2,0
Murcia	5,5	3,8	4,4	4,4	3,1	2,1	1,6
Navarra	3,4	2,7	2,7	2,9	2,4	1,9	1,5
País Vasco	3,9	3,3	3,3	3,3	2,7	1,8	1,6
A Ríoxa	4,1	3,4	3,6	3,3	2,6	2,0	1,8
España	5,1	4,1	4,0	3,7	3,0	2,1	1,8

Fonte: INE, "Estadística de efectos de comercio impagados"

2.3 Análise de enquisas industriais

A información do tecido produtivo galego que vimos no anterior epígrafe complementarémola neste cos datos que sobre o noso sector industrial figuran en tres enquisas industriais elaboradas polo INE (*de empresas, de produtos e de produción industrial*).

2.3.1. Enquisa industrial de empresas

A *Enquisa Industrial de Empresas* proporciona unha información interesante para o estudo das características dos distintos sectores da actividade industrial -nos niveis estatal e autonómico- e intégrase no proxecto europeo de estatísticas estruturais das empresas.

A partir do ano de referencia 2013, esta enquisa ampliou o seu ámbito poboacional e máis territorial, estendendo a súa cobertura ás empresas industriais sen asalariados e

incorporando as cidades autónomas (Ceuta e Melilla); ademais mellorouse a cobertura do sector de xestión de residuos. Para permitir a comparanza cos datos do ano 2012, todas as taxas de variación anuais calculáronas os técnicos do INE sobre os ámbitos comúns en 2012 e 2013.

Os últimos datos proporcionados polo INE no tempo de elaboración deste Informe corresponden ao ano 2014. A cifra de negocios das empresas do sector industrial español neste ano foi de 571.992 millóns de euros, un 1,7% máis que no ano anterior.

A cifra de negocios das empresas do sector industrial de Galicia en 2014 foi de 36.242 millóns de euros, un 0,7% menos que no ano anterior; a nosa comunidade autónoma foi unha das seis nas que baixou en 2014 a cifra de negocios; Canarias (-12,8%) e A Rioxa (-8,2%) rexistraron as caídas máis intensas porcentualmente.

Comprobamos no cadro 2.17 que a maior participación na cifra de negocios total estatal en 2014 tívérona Cataluña (22,3%), Andalucía (12,2%), Madrid (9,7%), C. Valenciana (10,1%) e País Vasco (10%); conxuntamente estas cinco comunidades concentraron case dous de cada tres euros (un 64,3%) da cifra de negocios do sector industrial en España, medio punto porcentual máis que no ano anterior.

Cadro 2.17

Distribución porcentual da cifra de negocios. Por CC.AA. 2009-2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Andalucía	10,6	11,2	11,8	12,7	12,5	12,2
Aragón	4,4	4,7	4,6	4,2	4,4	4,3
Asturias	2,5	2,5	2,3	2,4	2,4	2,4
Baleares	0,8	0,8	0,4	0,7	0,6	0,7
Canarias	1,5	1,4	1,1	1,6	1,4	1,2
Cantabria	1,4	1,4	1,5	1,4	1,3	1,4
Castela e León	6,5	6,3	6,7	6,4	6,3	6,2
Castela A Mancha	4,7	4,4	4,7	5,0	4,8	4,4
Cataluña	23,5	24,0	23,6	22,2	22,4	22,3
C. Valenciana	9,6	9,8	10,3	9,4	9,7	10,1
Extremadura	1,1	1,1	0,9	1,2	1,2	1,2
Galicia	6,7	6,3	6,5	6,0	6,5	6,3
Madrid	10,9	9,3	7,6	10,5	9,8	9,7
Murcia	2,7	2,9	3,0	3,5	3,7	3,8
Navarra	3,0	3,2	3,6	2,8	2,9	3,0
País Vasco	9,0	9,6	10,3	9,1	9,1	10,0
A Rioxa	1,0	1,1	1,1	1,0	1,0	0,9
España	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Fonte: INE, "Encuesta industrial de empresas"

A porcentaxe de Galicia no agregado estatal de 2013 (6,5%) asígnalle á nosa comunidade a sexta posición, tras as cinco antes citadas; en 2013 mellorou un posto respecto do ano anterior, ao superar a Castela-León.

A ollada diacrónica explicita que a crise económica e social que comezou en 2008 deixouse sentir con moita forza nas empresas industriais. O sector industrial de Galicia aínda non recuperou a cifra de negocios que tiña no ano 2008 (41.903 millóns de euros) e pechou 2014 cunha facturación de 36.242 millóns de euros (unha diminución de 5.661 millóns de euros, un 13,5%). No total español, pola súa parte, pasou dos 628.903 millóns de euros de 2008 aos 571.922 de 2014 (unha baixada do 9,4%).

Presentamos no cadro 2.18 datos que permiten afondar no estudo desde unha perspectiva dinámica do peso relativo da industria galega no total estatal, xa que ademais da cifra de negocio recolleemos dous indicadores máis: as persoas ocupadas e máis as horas traballadas na industria.

Cadro 2.18

Evolución da porcentaxe de Galicia no Estado nas principais variables da industria. 2001-2014

	Persoas ocupadas	Horas traballadas	Cifra de negocios
2001	6,0	6,1	5,8
2002	6,2	6,3	6,2
2003	6,2	6,2	6,1
2004	6,1	6,2	6,0
2005	6,3	6,3	6,0
2006	6,5	6,5	6,2
2007	6,7	6,8	6,6
2008	6,9	6,9	6,7
2009	6,9	7,0	6,7
2010	6,8	6,9	6,7
2011	6,9	7,5	6,7
2012	6,7	6,7	6,0
2013	6,8	6,9	6,5
2014	6,6	6,7	6,3

Elaboración propia

Fonte: INE, "Encuesta industrial de empresas"

Quedaron en 2014 as tres variables analizadas nun abano do 6,3% ao 6,7%; a menor porcentaxe (coma todos os anos do período analizado) foi a da cifra de negocios.

A porcentaxe de persoas ocupadas na industria galega en porcentaxe do total estatal foi en 2015 dun 6,6%, despois da caída de dúas décimas porcentuais sobre o ano anterior.

O peso relativo industrial de Galicia no Estado español foi en 2015 o maior dos tres indicadores analizados: quedou no 6,7%, a mesma porcentaxe que dous anos antes.

A visión a longo prazo destas tres variables reflicte que no primeiro quinquenio deste século o peso relativo de Galicia na industria de España era ao redor de medio punto porcentual menos que a partir de entón.

Se comparamos os tres indicadores no primeiro e no último ano da serie analizada, constátase que aumentou en todas as variables cinco ou seis décimas porcentuais a participación galega no conxunto español.

2.3.2. Enquisa industrial de produtos

Esta enquisa proporciona datos desde 1993, ano no que comezou España o seu proceso de adaptación ao Regulamento PRODCOM (PRODucción COMunitaria) relativo á harmonización das estatísticas sobre a produción industrial nos países da UE; inclúe unha lista de produtos industriais (uns 4.000) de xeito harmonizado coa clasificación que se fai a efectos de comercio exterior na UE.

O cadro 2.19 recolle o valor da produción comercializada polas distintas comunidades autónomas no último bienio do que temos datos ao remate da elaboración deste Informe. Sobrancearemos que:

Cadro 2.19

Porcentaxe de vendas por CCAA. 2012-2014

	2012	2013	2014
Andalucía	12,7	11,9	12,0
Aragón	4,5	4,4	4,7
Asturias	2,2	2,2	2,2
Baleares	0,3	0,3	0,3
Canarias	1,4	1,3	1,1
Cantabria	1,4	1,4	1,4
Castela e León	6,7	6,9	6,7
Castela A Mancha	4,8	5,0	4,8
Cataluña	23,6	23,3	23,5
C.Valenciana	9,1	9,9	10,0
Extremadura	0,9	0,8	0,9
Galicia	6,7	7,1	6,8
Madrid	7,2	7,1	6,9
Murcia	3,5	3,6	3,7
Navarra	3,6	3,6	3,7
País Vasco	10,4	10,2	10,3
Rioxa (A)	1,1	1,1	1,1
España	100,0	100,0	100,0

Fonte: INE, "Encuesta industrial de productos"

- O valor das vendas de produtos industriais de Galicia foi en 2014 de 24.037 millóns de euros e rexistrou unha diminución dun 1,3% mentres que subiu a nivel estatal un 1,7%.
- Na participación de cada comunidade autónoma no total estatal en 2014 sobrancea a elevada concentración xeográfica en seis comunidades, que de maior a menor participación no total estatal son: Cataluña, Andalucía, País Vasco, C. Valenciana,

Madrid e Galicia; conxuntamente supoñen un 69.5 % do importe das vendas estatais da industria manufacturera (a mesma porcentaxe do ano anterior).

- Galicia, cun 6,8% da produción comercializada en España en 2014 (tres décimas menos que no ano anterior); ten por riba catro comunidades (Cataluña, Andalucía, País Vasco e C. Valenciana) e quedou á par de Madrid e de Castela-León.
- O peso relativo de Galicia no Estado en 2014 está un punto porcentual por riba do noso peso poboacional.

A visión dinámica na última década da participación relativa de Galicia no importe estatal da produción comercializada figura no cadro 2.20. Tivo unha suba continuada no cuadrienio 2006-2009, até chegar ao 7,6%, a maior porcentaxe da serie.

Cadro 2.20

**Evolución do peso de Galicia no total
produción comercializada ⁽¹⁾. 2005-2014**

	% Galicia / España
2005	6,4
2006	6,7
2007	7,1
2008	7,4
2009	7,6
2010	7,3
2011	6,9
2012	6,7
2013	7,1
2014	6,8

Elaboración propia

(1) Lista de produtos PRODCOM

Fonte: INE, "Encuesta industrial de productos"

Desde entón decreceu no trienio 2010-2012 e, tralas variacións do último bienio, quedou en 2015 cunha porcentaxe semellante á dos anos 2006 e 2012.

No cadro 2.21 presentamos a desagregación por *grandes agrupacións* da actividade produtiva do valor da produción comercializada galega.

Constátase que, por terceiro ano consecutivo, *Alimentación, bebidas e tabaco* encabeza a clasificación en 2014, cun 25,8% (tres décimas máis que no ano anterior), tras tomar o relevo do apartado produtivo que ocupou o primeiro posto na estrutura produtiva galega ata 2011: *Material de transporte*, que desde 2012 está no segundo posto, desta volta cun 22,6% (catro décimas máis que en 2013).

Estas dúas *grandes agrupacións de actividade* concentraron en 2014 case a metade (48,4%) do valor da produción comercializada de Galicia da lista PRODCOM, cunha suba de 0,9 puntos porcentuais respecto do ano 2012 e de 5,4 puntos respecto de 2012.

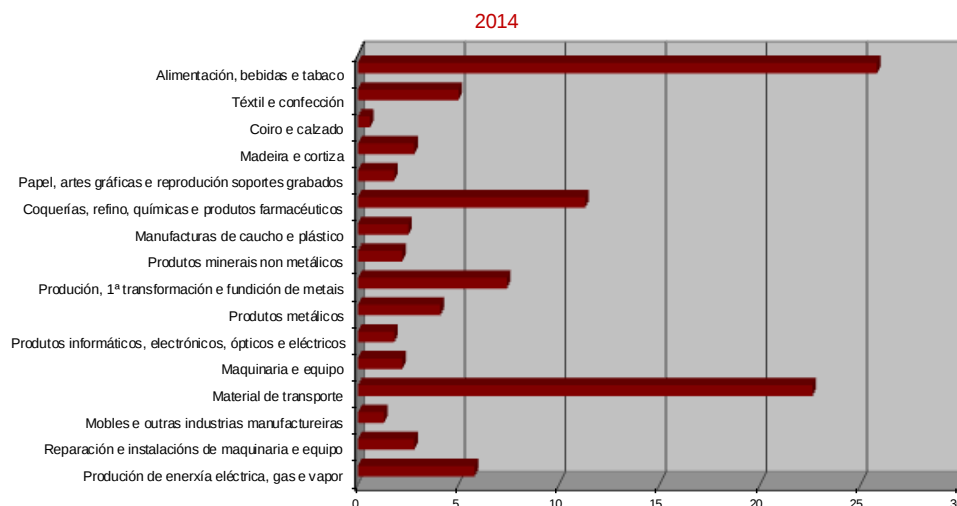
Cadro 2.21

Porcentaxe do valor da produción comercializada, por grandes agrupacións. Galicia. 2008-2013

CNAE-2009		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	Galicia	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
10-11-12	Alimentación, bebidas e tabaco	17,5	20,0	19,7	22,2	23,8	25,5	25,8
13-14	Téxtil e confección	4,5	4,8	4,3	4,1	4,6	4,4	5,0
15	Coiro e calzado	0,2	0,3	0,3	0,5	0,5	0,5	0,6
16	Madeira e cortiza	3,5	3,1	2,8	2,7	2,6	2,3	2,8
17-18	Papel, artes gráficas e reprodución soportes grabados	1,8	1,8	2,3	2,1	1,7	1,9	1,8
19-20-21	Coquerías, refino, químicas e produtos farmacéuticos	10,9	10,1	11,7	11,6	14,9	12,3	11,3
22	Manufacturas de caucho e plástico	2,2	2,4	2,3	2,2	2,0	2,1	2,5
23	Produtos minerais non metálicos	3,8	3,6	3,1	2,7	2,3	2,1	2,2
24	Produción, 1ª transformación e fundición de metais	7,8	5,7	7,5	8,7	8,1	7,2	7,4
25	Produtos metálicos	6,6	5,9	4,7	4,6	4,2	3,9	4,1
26-27	Produtos informáticos, electrónicos, ópticos e eléctricos	2,6	3,0	2,2	2,0	2,0	1,6	1,8
28	Maquinaria e equipo	2,6	2,6	2,1	2,3	2,3	2,2	2,2
29-30	Material de transporte	26,2	27,3	27,2	23,6	19,4	22,2	22,6
31-32	Mobles e outras industrias manufactureiras	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2	1,3
33	Reparación e instalacións de maquinaria e equipo	2,8	2,9	2,8	2,8	2,3	2,6	2,8
35	Produción de enerxía eléctrica, gas e vapor	5,9	5,6	6,0	6,8	8,0	8,0	5,8

Elaboración propia

Fonte: INE, Enquisa industrial de produtos

A terceira agrupación de actividade todos os anos analizados foi a de *Coquerías, refino, químicas e produtos farmacéuticos*; en 2014 representou un 11,3% (un punto menos que no ano anterior). Nos sete anos focalizados rebordou o 10% e marcou o máximo en 2012 (cun 14,9%).

Estas tres primeiras agrupacións de actividade concentraron en 2014 case un 60% (59,7%) do total galego, 5,1 puntos porcentuais máis que no comezo da forte crise económica e social (ano 2008).

2.3.3. Análise doutras enquisas industriais (Índice de cifra de negocios, da produción e de prezos).

As taxas de variación en 2015 das cifras de negocios da industria nas distintas comunidades autónomas recollémolas no cadro 2.22. Galicia foi unha das nove comunidades nas que

baixou (e fíxoo un 4,8%), nunha clasificación que encabeza Castela-León (18,7%) e pecha por segundo ano consecutivo Canarias (-28,8%).

Cadro 2.22

**Variación do índice da cifra de negocios da industria.
Por CC.AA. 2014-2015**

	2014	2015
Andalucía	-1,2	-2,8
Aragón	17,7	1,1
Asturias	-5,6	-6,1
Baleares	2,6	-1,1
Canarias	-19,6	-28,8
Cantabria	6,7	-4,9
Castela e León	2,2	18,7
Castela A Mancha	-1,7	-4,8
Cataluña	1,4	5,5
C. Valenciana	7,0	4,1
Extremadura	8,3	8,6
Galicia	4,7	-4,8
Madrid	-0,4	-4,3
Murcia	16,1	-1,8
Navarra	9,6	5,0
País Vasco	-0,5	3,4
A Ríoxa	7,2	4,4
España	2,6	1,8

En porcentaxe anual (decembro dun ano sobre decembro do ano anterior)

Fonte: INE. Índice de cifra de negocios na industria.

O crecemento do Índice xeral de produción industrial en Galicia no ano 2015 (4,6%) quedou 1,7 puntos porcentuais por riba do promedio estatal, como reflicte o cadro 2.23.

Once comunidades autónomas tiveron taxas de variación positivas en 2014 (catro menos que no ano anterior) coa maior suba na comunidade valenciana (7,3%) mentres que a maior diminución foi a de Baleares (-10,1%).

Cadro 2.23**Variación do índice xeral de produción industrial(*)
Por CC.AA. 2014-2015**

	2014	2015
Andalucía	6,1	5,1
Aragón	9,1	-2,2
Asturias	1,8	1,9
Baleares	4,1	-10,1
Canarias	3,4	-0,4
Cantabria	0,4	-5,7
Castela e León	5,3	3,3
Castela A Mancha	5,2	-3,3
Cataluña	2,6	2,8
C. Valenciana	2,7	7,3
Extremadura	-2,7	-4,2
Galicia	1,4	4,6
Madrid	1,8	4,4
Murcia	1,9	6,3
Navarra	0,1	4,6
País Vasco	4,4	1,6
A Ríoxa	6,3	3,7
España	2,1	2,9

(*) En porcentaxe anual (decembro sobre decembro)

Fonte: INE, "Índice de produción industrial" (IPI)

O cadro 2.24 recolle as variacións por comunidades autónomas do Índice xeral de prezos industriais no bienio 2014- 2015. Baixou en España un 2,2% e en Galicia un 2,5%.

En 2015 diminuíu este índice de prezos industriais en trece comunidades autónomas e fíxoo con especial intensidade en Canarias (-6,4%) e tamén en Andalucía (-5,5%) mentres que as maiores subas tiveron Baleares (1,4%) e Aragón (0,4%).

Cadro 2.24

Variación do Índice xeral de prezos industriais(*)
Por CC.AA. 2014-2015

	2014	2015
Andalucía	-6,3	-5,5
Aragón	-2,6	0,4
Asturias	-3,6	-2,3
Baleares	-8,2	1,4
Canarias	-14,5	-6,4
Cantabria	-1,7	-0,5
Castela e León	-1,5	0,0
C. A Mancha	-6,5	-3,9
Cataluña	-4,0	-2,1
C. Valenciana	-2,5	-1,2
Estremadura	-0,6	0,0
Galicia	-3,9	-2,5
Madrid	1,0	-1,4
Murcia	-6,2	-2,3
Navarra	-0,9	-0,4
País Vasco	-4,8	-3,3
A Ríoxa	-0,5	0,1
España	-3,7	-2,2

(*)En porcentaxe decembro sobre decembro

Fonte: INE. "Índice de precios industriales" (IPRI)

2.4. Enquisas do sector servizos

A *terciarización* das economías máis desenvolvidas é un trazo fundamental nas últimas décadas; achegáremonos a dous indicadores globais de actividade dos servizos de mercado no seu conxunto e máis aos de dúas das ramas de máis importancia: a de comercio polo miúdo e a turística.

O INE elabora a *Encuesta Nacional de Servicios*, estudo estrutural que inclúe actividades moi variadas como as seguintes: transporte, almacenamento, hostalería, información e comunicacións, actividades científico-técnicas, administrativas, de entretemento, reparacións e moitos outras actividades englobadas no sector terciario ou de servizos.

Os datos proporcionados nesta enquisa non inclúen ao sector do comercio, pois eses resultados difúndese nunha operación estatística específica: a Enquisa Nacional de Comercio; a última publicada polo INE no tempo de elaboración deste informe Sociolaboral proporcionouna o día 16 de xuño de 2015 e recolle os datos do ano 2013.

Segundo esa enquisa, a cifra de negocios dos servizos de mercado descansa territorialmente sobre todo en dous piares: Madrid (33,3%) e Cataluña (19,8%); entre ambas comunidades concentran máis da metade do total estatal (un 53,1%) e se lle sumamos Andalucía (9,3%) o *podium* nas vendas dos servizos de mercado acada un 62,4% do total español.

Galicia ten, de acordo con esta enquisa, unha participación no total das vendas dos servizos de mercado estatais dun 3,6%, moi por debaixo do peso relativo da nosa comunidade demograficamente.

No cadro 2.25 recolleemos, con datos máis actualizados, as porcentaxes de variación en 2015 das cifras de negocios do sector servizos, de acordo coa enquisa do INE *Indicadores de actividad del sector servicios*: subiu en todas as comunidades autónomas, cun 4,6% de crecemento no promedio estatal.

Galicia quedou en sexta posición (medrou un 5,3%, sete décimas por riba da media española) nunca clasificación encabezada por A Ríoxa (8%) e pechada por Castela-León (1,8%).

Cadro 2.25

Variación na cifra de negocios dos
servizos. Por CC.AA. 2015

	2015
Andalucía	4,0
Aragón	4,8
Asturias	3,1
Baleares	6,7
Canarias	4,7
Cantabria	5,6
Castela e León	1,8
C. A Mancha	4,5
Cataluña	5,5
C. Valenciana	5,1
Estremadura	7,1
Galicia	5,3
Madrid	4,2
Murcia	3,0
Navarra	4,8
País Vasco	4,5
A Ríoxa	8,0
España	4,6

En porcentaxe de variación anual (decembro 2015 sobre decembro 2014)

Fonte: INE. "Indicadores de actividad del sector servicios"

No tocante ao índice de emprego no sector servizos de mercado, subiu en Galicia no ano 2015 un 1,4%, por baixo do crecemento medio español (2%).

O cadro 2.26. coa mesma fonte estatística que o anterior, recolle a variación do persoas ocupado no sector terciario no ano 2015: reflicte que as maiores subas foron as de A Ríoxa (3,3%) e Cataluña (3,2%) mentres que as menores tivéronas Asturias (0,8%) e Andalucía (1%).

Cadro 2.26

Variación do persoal ocupado nos
servizos. Por CC.AA. 2015

	2015
Andalucía	1,0
Aragón	1,8
Asturias	0,8
Baleares	3,1
Canarias	2,7
Cantabria	1,7
Castela e León	1,4
C. A Mancha	1,4
Cataluña	3,2
C. Valenciana	1,5
Extremadura	3,0
Galicia	1,4
Madrid	1,5
Murcia	2,3
Navarra	3,0
País Vasco	2,4
A Ríoxa	3,3
España	2,0

En porcentaxe de variación anual (decembro 2015 sobre decembro 2014)

Fonte: INE. "Indicadores de actividad del sector servicios"

Deixamos a análise de enquisas do sector servizos, en xeral e pasamos ao estudo de dúas das actividades económicas que teñen un maior peso na evolución deste sector produtivo: a comercial e a hoteleira.

Os datos proporcionados pola Enquisa Anual de Comercio levan un importante retraso temporal; a última feita pública polo INE no tempo de elaboración deste informe Sociolaboral recolle os datos do ano 2013.

Segundo esa enquisa, a cifra de negocios do comercio descansa territorialmente sobre todo en dous piares básicos: Madrid (25,2%) e Cataluña (19,3%); entre ambas comunidades concentran case a metade do total estatal (un 44,5%) e se lle sumamos Andalucía (12,3%) o *podium* nas vendas dos servizos de mercado acada un 56,8% do total español.

Galicia ten, de acordo con esta enquisa, unha participación no total das vendas dos servizos de mercado estatais dun 6%, semellante ao peso relativo da nosa comunidade demograficamente.

As porcentaxes de variación en 2014 e 2015 do índice de comercio interior polo miúdo nas distintas comunidades autónomas recollémolas no cadro 2.27; reflicte que en 2015 houbo unha suba do 5,5% en Galicia, moi por riba do crecemento do promedio estatal (3,2%).

Cadro 2.27**Variación do Índice de comercio polo miúdo. Por
CC.AA. 2014-2015**

	2014	2015
Andalucía	4,6	3,0
Aragón	3,3	3,6
Asturias	3,8	1,9
Baleares	9,4	6,4
Canarias	7,1	4,9
Cantabria	8,8	3,2
Castela e León	3,3	4,5
C. A Mancha	3,8	0,5
Cataluña	7,4	2,2
C. Valenciana	6,6	2,6
Extremadura	3,5	2,8
Galicia	3,7	5,5
Madrid	4,7	3,6
Murcia	6,1	2,3
Navarra	6,4	2,4
País Vasco	4,1	2,9
A Ríoxa	4,5	4,6
España	5,4	3,2

Decembro sobre decembro do ano anterior. Prezos constantes. Base 2010

Fonte: INE. "Índice de Comercio al por menor"

Todas as comunidades autónomas subiron tanto en 2014 como en 2015 as vendas no comercio polo miúdo, con especial intensidade en Baleares (6,4%) e Galicia (5,5%) mentres que as de menor crecemento foron Castela- A Mancha (0,5%) e Asturias (1,9%).

As porcentaxes de variación no último bienio do índice de emprego no comercio interior polo miúdo nas distintas comunidades autónomas recollémolas no cadro 2.28.

Reflicte que en 2015 produciuse unha suba do 1,1% en Galicia, por baixo do crecemento do promedio estatal (1,8%).

Cadro 2.28

**Variación do Índice de ocupación no comercio
polo miúdo. Por CC.AA. 2014-2015**

	2014	2015
Andalucía	1,0	1,1
Aragón	-0,3	1,1
Asturias	-0,2	0,7
Baleares	1,6	3,6
Canarias	0,4	1,5
Cantabria	2,3	1,6
Castela e León	0,5	1,5
C. A Mancha	1,0	2,2
Cataluña	1,7	2,8
C. Valenciana	0,9	2,3
Estremadura	2,0	1,3
Galicia	0,2	1,1
Madrid	0,0	1,6
Murcia	1,5	1,4
Navarra	1,0	1,0
País Vasco	0,6	2,8
A Ríoxa	-0,9	2,7
España	0,8	1,8

Decembro sobre decembro do ano anterior. Prezos constantes. Base 2010

Fonte: INE. "Índice de Comercio al por menor"

A desagregación por comunidades autónomas certifica que Baleares tivo en 2015 o maior crecemento (3,6%) mentres que o menor rexistrouno Asturias (0,7%) nun ano en que a ocupación no comercio interior polo miúdo medrou en todas as comunidades (como xa pasara no ano anterior).

Cadro 2.29

Ocupación hoteleira. Galicia. 2008-2014

Período	Viaxeiros que entraron en Galicia					
	Total		Espaníais		Estranxeiros	
	Nº de viaxeiros	PVI ⁽¹⁾	Nº de viaxeiros	PVI ⁽¹⁾	Nº de viaxeiros	PVI ⁽¹⁾
2008	3.529,5	-5,6	2.836,4	-5,7	693,1	-5,3
2009	3.399,5	-3,8	2.752,0	-3,6	646,5	-5,9
2010	3.795,8	11,7	3.056,3	10,8	739,5	15,1
2011	3.354,1	##	2.631,5	###	722,6	-1,7
2012	3.216,3	-4,1	2.473,6	-6,0	742,8	2,8
2013	3.372,7	4,9	2.546,4	2,9	826,3	11,2
2014	3.615,6	7,2	2.649,5	4,1	966,1	16,5

(1) Porcentaxe de variación interanual

Fonte: Xunta de Galicia. Consellería de Facenda, "Observatorio da Economía Galega"

O achegamento ao comportamento do sector turístico galego farémolo ao ao fío do *Observatorio da economía galega*, que elabora a Consellería de Facenda da Xunta de Galicia. No tempo de pechar a elaboración deste informe os últimos datos son do ano 2014.

No cadro 2.29 figuran o número de viaxeiros que entraron e Galicia no período 2008-2014, desagregados segundo fosen persoas de España ou de outra nacionalidade.

- Subiu un 7,2% en 2014 (2,3 puntos máis que no ano anterior) a entrada de viaxeiros en Galicia, en contraste coa diminución dos bienios 2011-2012 e 2008-2009.
- O crecemento de viaxeiros que entraron en Galicia no ano 2014 produciuse con especial intensidade nas persoas estranxeiras (cun 16,5%), mellorando a xa moi positiva porcentaxe de 2013 (un 11,2%).
- A chegada en 2014 a Galicia de viaxeiros/as residentes en España tivo un crecemento do 4,1% (2,9% no ano anterior) e logrou rachar neses dous anos coa nidia tendencia descendente do bienio anterior.

No cadro 2.30 presentamos as pernoitas totais (coa variación porcentual de cada ano) e máis o grao de ocupación hoteleira de Galicia no período 2008-2014.

Cadro 2.30

Pernoitas e Grao de ocupación. Galicia. 2008-2014

Período	Pernoitas totais		Grao de ocupación (%)
	Nº de pernoitas	PVI ⁽¹⁾	
2008	7.790,5	-2,9	34,0
2009	7.447,8	-4,4	31,4
2010	8.187,5	10,0	34,1
2011	7.158,3	-12,4	29,8
2012	6.643,3	-7,2	27,5
2013	6.766,7	1,9	28,4
2014	7.044,8	4,2	29,2

(1) Porcentaxe de variación interanual

Fonte: Xunta de Galicia. Consellería de Facenda, "Observatorio da Economía Galega"

- A porcentaxe de variación interanual das pernoitas en Galicia no ano 2014 foi tamén nidiamente positiva: 4,2% (o dobre do ano anterior), a diferenza da intensa baixada do bienio 2011-2012.
- No tocante ao grao de ocupación, en 2014 incrementouse en 0,8 puntos porcentuais respecto do valor de 2013; pero aínda así quedou co terceiro valor máis baixo dos sete anos analizados, moi lonxe das porcentaxes do comezo da crise (34%, en 2008) ou en 2010 (34,1%).

2.5 Investigación científica, desenvolvemento tecnolóxico e innovación (I + D + I)

2.5.1. Introducción

A investigación científica e o desenvolvemento tecnolóxico (I+D) abranguen un conxunto de traballos de carácter creativo emprendidos co fin de incrementar os coñecementos nunha

rama ou actividade determinada, así como a aplicabilidade desa suma de coñecementos á mellora dos xa existentes. Sen dúbida é un factor clave á hora de posibilitar a converxencia real cos países máis desenvolvidos, que como veremos neste mesmo apartado presentan valores moi por riba dos existentes en España (e especialmente dos de Galicia).

A innovación, pola súa banda, é cada vez máis un factor clave na procura do aumento de produtividade e, xa que logo, da competitividade empresarial; hoxe en día as diferenzas económicas entre os países susténtase, en boa parte, no crecemento e acumulación do *know how* e na súa capacidade de transformación en produtos finais, vía innovación tecnolóxica.

A nova política de fondos na procura da cohesión territorial na UE prioriza cada vez máis o seu investimento no amplo abano denominado sociedade do coñecemento, co obxectivo de intentar converter a economía europea na máis competitiva do mundo (de acordo co aprobado no Cumio de Lisboa e a Estratexia Europa 2020). O pulo da innovación e o desenvolvemento tecnolóxico é fundamental e débese traballar na redución da “brecha tecnolóxica” galega.

2.5.2. Investigación científica e desenvolvemento tecnolóxico (I+D)

O cadro 2.31 permítenos unha visión por comunidades autónomas para o ano 2014 dos gastos internos totais e máis do persoal (en equivalencia a xornada completa). Apréciase que:

- O gasto interno total de Galicia (3,7% do total estatal) está moi por baixo da porcentaxe que lle correspondería pola poboación, polo PIB ou polo número de empresas no total español, o que tamén ocorre no tocante ao persoal, aínda que en menor medida: 4,7%
- Hai unha notable concentración espacial do gasto interno total nas actividades de I+D en dúas comunidades autónomas, pois Madrid e Cataluña representan case a metade (48,75%) do total estatal. No persoal o seu peso conxunto é algo inferior 45,13%.
- Galicia ocupa a sétima posición na clasificación no gasto en I+D e a sexta polo persoal en EDC, por detrás de Madrid, Cataluña, Andalucía, País Vasco, C. Valenciana e Castela-León en gasto e das mesmas, excepto Castela León en persoal.

Cadro 2.31

Gastos internos e persoal en I + D. Por comunidades autónomas. 2014

	Gastos internos			Persoal en equivalencia a jornada completa		
	Total (Miles de euros)	%	Tasa de Variacion 2013-2014	Total	%	Tasa de Variacion 2013-2014
Andalucía	1.465.740	11,4	-0,4	23.632,5	11,8	-2,1
Aragón	300.795	2,3	0,9	5.401,7	2,7	-2,4
Asturias	171.612	1,3	-6,6	3.114,9	1,6	-7,6
Baleares	85.335	0,7	-1,9	1.846,0	0,9	-0,1
Canarias	192.994	1,5	-5,0	3.307,7	1,7	-5,0
Cantabria	101.828	0,8	-7,5	1.780,7	0,9	0,0
C. León	526.820	4,1	-0,8	8.854,7	4,4	-0,1
C. A Mancha	193.038	1,5	-4,2	2.808,1	1,4	1,1
Cataluña	2.937.731	22,9	-0,8	43.898,4	21,9	-1,4
C. Valenciana	1.011.352	7,9	1,3	18.638,7	9,3	0,6
Extremadura	116.010	0,9	-10,5	1.906,6	1,0	-10,1
Galicia	477.279	3,7	1,8	9.405,1	4,7	0,2
Madrid	3.312.342	25,8	-3,6	46.463,1	23,2	-2,4
Murcia	233.692	1,8	4,0	5.412,4	2,7	2,3
Navarra	313.655	2,4	-1,1	4.433,1	2,2	-4,2
País Vasco	1.306.278	10,2	-1,7	17.842,7	8,9	-1,3
A Rioxa	71.369	0,6	16,5	1.438,8	0,7	8,4
Ceuta e Melilla	2.887	0,0	5,7	47,4	0,0	34,3
España	12.820.757	100,0	-1,5	200.232,6	100,0	-1,5

Fonte: INE, Estadística sobre actividades en I+D

O seguimento nos últimos vinte dous anos da porcentaxe do gasto en I+D en Galicia en relación co de España podemos facelo co cadro 2.32. A suba relativa de 1995 permitiulle a Galicia pasar do 2,57% de 1994 ao 3,33%; estancouse no cuadrienio seguinte ao redor desa porcentaxe e a forte suba do trienio 2000-2002 fixo que superara por vez primeira o 4%. En 2005 diminuíu en doce centésimas con respecto ao ano anterior e volveu a baixar dezasete centésimas en 2006 quedando no 3,80% do total español. No ano 2007 volve a subir con forza situándose na máis alta destes catorce anos en un 4,16%, mais en 2008 diminúe en 19 centésimas e baixa do listón dos 4 puntos, situándose en 3,97, en 2009 volve a baixar en 38 centésimas e se sitúa en 3,59, aumenta en cinco centésimas en 2010, seis máis en 2011, baixa seis en 2012 e catro en 2013, volvendo a subir en doce en 2014, situándose no 3,72 do total estatal.

Cadro 2.32**Evolución dos gastos internos en I+D.
% Galicia/España. 1994-2014**

1994	2,57
1995	3,33
1996	3,20
1997	3,52
1998	3,24
1999	3,30
2000	3,70
2001	3,86
2002	4,08
2003	4,12
2004	4,09
2005	3,97
2006	3,80
2007	4,16
2008	3,97
2009	3,59
2010	3,64
2011	3,70
2012	3,64
2013	3,60
2014	3,72

Elaboración propia

Fonte: INE, Estadística sobre actividades en I+D

O valor absoluto do gasto en I+D dunha comunidade autónoma non é representativo dabondo do esforzo en investigación e desenvolvemento tecnolóxico da mesma, xa que o seu valor en relación co valor da súa produción pode ser moi distinto. Por iso recolleemos no cadro 2.33 o gasto total en I+D, as porcentaxes dese gasto sobre o PIB de cada comunidade autónoma e mailo gasto de cada un dos sectores que o executan. Salientaremos que:

- O gasto en I+D de Galicia supón actualmente un 0,87% do PIB, dato que fai que Galicia ocupe o décimo posto na clasificación das comunidades autónomas. Segue a reflectir unha diverxencia notable de Galicia con respecto á media estatal, que supera en 36 centésimas á galega.
- As catro comunidades que realizan un maior investimento nas actividades de I+D son País Vasco (2,03%), Navarra (1,75%), Madrid (1,68%), e Cataluña (1,47%).
- No tocante á distribución do gasto en I+D segundo o sector que o execute, en Galicia o primeiro é xa dende o ano 2005, a diferenza dos precedentes, o sector empresarial, que incrementou en 2006 e especialmente en 2007 a distancia co respecto o ensino superior, se ben baixou máis de sete puntos no 2008 e 4,32 puntos en 2009, acadou un 48,39% do gasto total en 2011, despois de subir 65 centésimas en 2010 e 3,32 puntos en 2011. En 2012 baixou a porcentaxe en 2,39 puntos, en 2013 14 centésimas e en 2014 incrementouse

en 1,75 puntos, acadando un 47,61% de execución do gasto. No total estatal o sector empresarial representa case o dobre dos gastos do correspondentes ao Ensino Superior (diferenzas que se agrandan nas catro comunidades que máis invisten en I+D en proporción do seu PIB: Madrid, Cataluña, Navarra e País Vasco).

Cadro 2.33

**Gastos internos totais en I + D.
Por comunidades autónomas e sector de execución. 2014**

	Total	% sobre PIB	Empresas	Admón. Pública	Ensino superior	IPSFL ⁽¹⁾
Andalucía	1.465.740	1,03	529.978	302.498	631.154	2.109
Aragón	300.795	0,91	170.892	65.149	64.702	53
Asturias	171.612	0,80	88.901	26.808	55.764	138
Baleares	85.335	0,32	11.791	30.029	43.304	211
Canarias	192.994	0,46	35.612	62.041	95.132	209
Cantabria	101.828	0,83	36.001	18.974	(...)	(...)
C. León	526.820	0,98	283.280	49.066	194.223	251
C. A Mancha	193.038	0,51	118.197	24.309	50.518	14
Cataluña	2.937.731	1,47	1.672.072	591.281	666.337	8.040
C. Valenciana	1.011.352	1,02	412.819	123.167	474.409	957
Extremadura	116.010	0,67	25.875	24.509	65.567	58
Galicia	477.279	0,87	227.243	69.720	180.197	118
Madrid	3.312.342	1,68	1.840.574	857.166	610.103	4.500
Murcia	233.692	0,86	99.812	32.386	101.421	74
Navarra	313.655	1,75	216.137	25.375	(...)	(...)
País Vasco	1.306.278	2,03	975.297	91.750	237.857	1.375
A Ríoxa	71.369	0,91	39.339	14.407	17.550	73
Ceuta e Melilla	2.887	0,09	491	60	(...)	(...)
España	12.820.757	1,23	6.784.311	2.408.695	3.606.171	21.580

En miles de euros (agás a 2ª columna, que está en porcentaxe)

(1) Institucións privadas sen fins de lucro

(...) dato protexido por segredo estatístico

Fonte: INE, Estatística sobre actividades en I+D

A comparanza das porcentaxes de execución do gasto en I+D en cada sector en Galicia e España podemos facela ao fío do cadro 2.34. Subliñaremos o seguinte:

- O sector empresarial representa case a metade do gasto total en I+D (un 47,61%), e se ben en 2006 Galicia estaba a máis de 10 puntos porcentuais por baixo, en 2007 equipárase practicamente coa porcentaxe estatal: 55,37%, aínda que como dicíamos anteriormente cae sete puntos en 2008 e máis de catro en 2009. Debe resaltarse non obstante que subiu ostensiblemente nos últimos anos (pois en 2001 era so un 27%).
- En Galicia en 2014 a porcentaxe do total de gastos de I+D referente ao Ensino Superior (cun 37,76%), é máis de nove puntos porcentuais por riba da media española, aumentando en 1,48 puntos con respecto ao ano anterior.
- A porcentaxe de gasto en I+D da Administración Pública en Galicia era en 2014 máis de catro puntos inferior á de España.

Cadro 2.34

Porcentaxe de execución do gasto en I+ D por sectores. Galicia e España. 2010-2014

	Galicia					España				
	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014
Empresas	45,07	48,39	46,00	45,86	47,61	51,65	52,14	52,98	53,08	52,92
Ensino Superior	38,99	37,13	39,56	36,28	37,76	28,26	28,21	27,75	28,03	28,13
Resto dos Sectores (1)	15,94	14,48	14,43	14,86	14,63	20,09	19,65	19,27	18,89	18,95

(1) Administración Pública e Institucións privadas sen fins de lucro
 Fonte: INE, Estatística de I+D

Centrámonos na evolución nos últimos quince anos das porcentaxes do gasto en I+D respecto do PIB nas distintas comunidades autónomas (cadro 2.35) destacaremos que en 2014 aumenta na comunidade galega en unha centésima a porcentaxe despois do avance en sete centésimas en 2002 e 2003, o estancamento en 2004, as lixeiras subidas en 2005 e 2006, o importante crecemento en 2007 (trece centésimas). En 2008 incrementábase nunha centésima e acada a maior porcentaxe respecto ao PIB: o 1,04, baixando en 2009 e 2010 ao 0,96, en 2011 e 2012 cinco centésimas e en 2013 outras tres, que tras a subida de unha en 2014 situase no 0,87. O descenso de unha centésima do conxunto do Estado en 2014 fai que se manteñan as diferenzas da converxencia coa media estatal (38 centésimas).

Cadro 2.35

Evolución da porcentaxe de gastos respecto ao PIB a prezos de mercado. Por comunidades autónomas 2000-2014

	2000	2001(*)	2002(*)	2003(*)	2004(*)	2005(*)	2006(*)	2007(*)	2008(*)	2009(**)	2010(**)(P)	2011(**)(P)	2012(**)(P)	2013 (**)(A)	2014 (**)(A)
Andalucía	0,65	0,60	0,60	0,85	0,76	0,84	0,89	1,02	1,03	1,11	1,22	1,16	1,05	1,04	1,03
Aragón	0,69	0,69	0,71	0,70	0,69	0,79	0,87	0,90	1,03	1,12	1,13	0,97	0,95	0,90	0,91
Asturias	0,82	0,69	0,62	0,67	0,65	0,70	0,88	0,93	0,97	1,01	1,06	0,97	0,90	0,86	0,80
Baleares	0,22	0,23	0,24	0,24	0,26	0,27	0,29	0,33	0,36	0,38	0,43	0,37	0,34	0,33	0,32
Canarias	0,47	0,54	0,58	0,52	0,58	0,58	0,65	0,64	0,63	0,60	0,63	0,60	0,52	0,50	0,46
Cantabria	0,46	0,57	0,53	0,45	0,44	0,45	0,79	0,88	1,01	1,17	1,24	1,11	1,02	0,91	0,83
C. León	0,64	0,82	0,80	0,86	0,93	0,89	0,97	1,10	1,27	1,15	1,11	1,04	1,14	0,99	0,98
C. A. Mancha	0,56	0,34	0,43	0,42	0,41	0,41	0,47	0,60	0,72	0,63	0,69	0,70	0,60	0,53	0,51
Cataluña	1,06	1,10	1,19	1,27	1,33	1,35	1,42	1,48	1,62	1,70	1,66	1,60	1,51	1,50	1,47
C. Valenciana	0,71	0,74	0,77	0,83	0,89	0,98	0,95	0,95	1,05	1,11	1,08	1,05	1,03	1,02	1,02
Extremadura	0,54	0,59	0,59	0,52	0,41	0,68	0,72	0,74	0,86	0,90	0,88	0,85	0,75	0,76	0,67
Galicia	0,64	0,72	0,79	0,85	0,85	0,87	0,89	1,03	1,04	0,94	0,94	0,94	0,89	0,86	0,87
Madrid	1,58	1,67	1,76	1,69	1,64	1,81	1,96	1,92	2,02	2,05	2,06	2,00	1,73	1,75	1,68
Murcia	0,69	0,62	0,54	0,68	0,65	0,73	0,76	0,91	0,86	0,87	0,92	0,86	0,84	0,84	0,86
Navarra	0,87	1,16	1,05	1,34	1,80	1,68	1,91	1,88	1,94	2,19	2,04	2,12	1,95	1,79	1,75
País Vasco	1,16	1,36	1,29	1,39	1,51	1,48	1,58	1,87	1,98	2,13	2,03	2,15	2,23	2,09	2,03
A Ríoxa	0,57	0,62	0,54	0,63	0,66	0,66	1,04	1,16	1,01	1,08	1,06	1,02	0,89	0,79	0,91
España	0,91	0,95	0,99	1,05	1,06	1,12	1,20	1,27	1,35	1,39	1,40	1,36	1,27	1,24	1,23

Fonte: INE, Estatística de I+D

Desde 2001 (*) hasta 2009 PIB pm base 2.000

Desde 2009 (**) hasta 2012 PIB pm base 2.008

Desde 2012 (***) en adelante PIB pm base 2.010

(A) estimación avance del PIB

(P) estimación provisional del PIB

Na comparanza internacional, o cadro 2.36 subliña o baixo valor da porcentaxe de gasto galego en I+D (en relación co PIB) no contorno da Unión Europea (en 2014 o dato de Galicia supón un 44,85% da porcentaxe da Unión Europea dos 28). Os Estados de maior porcentaxe de gasto en I+D sobre o PIB (Luxemburgo e Suecia), cuadriplica a de Galicia.

Cadro 2.36

Porcentaxe de gasto en I+D sobre o PIB. Países OCDE Europa: 2007-2014

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Austria	2,51	2,67	2,71	2,68	2,80	2,89	2,96	2,99
Bélxica	1,89	1,97	1,97	2,05	2,15	2,36	2,43	2,46
República Checa	1,48	1,41	1,30	1,34	1,56	1,79	1,91	2,00
Dinamarca	2,58	2,85	3,07	2,94	2,97	3,00	3,06	3,05
Finlandia	3,47	3,70	3,75	3,73	3,64	3,42	3,30	3,17
Francia	2,08	2,12	2,21	2,18	2,19	2,23	2,24	2,26
Alemaña	2,53	2,69	2,73	2,72	2,80	2,87	2,83	2,84
Grecia	0,60	(*)	0,63	0,60	0,67	0,70	0,81	0,83
Hungría	0,98	1,00	1,14	1,15	1,20	1,27	1,40	1,37
Islandia	2,68	2,65	2,66	(*)	2,49	(*)	1,87	1,89
Irlanda	1,29	1,46	1,63	1,62	1,53	1,56	1,54	1,52
Italia	1,17	1,21	1,22	1,22	1,21	1,27	1,31	1,29
Holanda	1,81	1,77	1,69	1,72	1,89	1,94	1,96	1,97
Noruega	1,59	1,58	1,72	1,65	1,63	1,62	1,66	1,71
Polonia	0,57	0,60	0,67	0,72	0,75	0,88	0,87	0,94
Portugal	1,17	1,50	1,58	1,53	1,46	1,38	1,33	1,29
Eslovaquia	0,46	0,47	0,47	0,62	0,67	0,81	0,83	0,89
Eslovenia	1,45	1,66	1,82	2,06	2,43	2,58	2,60	2,39
Estonia	1,08	1,28	1,40	1,58	2,34	2,11	1,71	1,43
Luxemburgo	1,58	1,66	1,72	1,50	1,41	1,29	1,30	1,26
Suecia	3,40	3,70	3,42	3,22	3,22	3,28	3,31	3,16
Suíza	(*)	2,87	(*)	(*)	(*)	2,96	(*)	(*)
Reino Unido	1,77	1,78	1,75	1,69	1,69	1,62	1,66	1,70
Rumanía	0,52	0,58	0,46	0,45	0,49	0,48	0,39	0,38
Galicia	1,03	1,04	0,94	0,94	0,94	0,89	0,86	0,87
España	1,27	1,35	1,39	1,35	1,33	1,28	1,26	1,23
UE(28)	1,77	1,84	1,84	1,84	1,88	1,92	1,93	1,94
UE(15)	1,90	1,99	2,00	1,99	2,03	2,06	2,07	2,08

Fonte: OCDE. (INE: Estadística sobre actividades en I+D)

(*) dato non dispoñible

2.5.3 Innovación tecnolóxica nas empresas

A Enquisa de Innovación Tecnolóxica nas empresas (do INE) permite coñecer a estratexia tecnolóxica das empresas e os factores que inflúen na súa capacidade para innovar e ademais proporciona o marco base para estudos posteriores, coma pode ser a utilización da tecnoloxía punta nos procesos de fabricación ou a análise dos fluxos de pagos e ingresos tecnolóxicos. Nesta enquisa avalíase a actividade das empresas que realizan algunha actividade innovadora (I+D, adquisición de tecnoloxía inmaterial software, gastos en deseño, etc.).

Cadro 2.37

Principais indicadores de I+D en empresas, por tipo de empresa⁽¹⁾ e comunidades autónomas. 2014

	Manufactureiras de alta e media-alta tecnoloxía			De servizos de alta tecnoloxía		
	Nº empresas	Gastos I+D (miles euros)	Persoal en EXC	Nº empresas	Gastos I+D (miles euros)	Persoal en EXC
Andalucía	166	123.635	1.514,5	277	155.015	2.666,4
Aragón	115	93.515	1.093,1	70	35.835	475,6
Asturias	33	13.384	153,9	84	36.862	663,1
Baleares	8	1.351	21,9	33	4.807	108,1
Canarias	6	600	13,7	45	23.976	335,6
Cantabria	26	14.234	258,1	23	5.750	116,4
C. León	69	74.038	1.035,7	120	136.450	1.366,5
C. A Mancha	52	53.460	518,5	46	31.923	359,2
Cataluña	731	696.571	7.558,2	545	469.747	6.104,7
C. Valenciana	252	128.954	2.014,0	290	124.522	2.395,8
Extremadura	7	825	22,3	30	9.641	168,6
Galicia	106	47.514	697,6	147	77.342	1.560,1
Madrid	254	609.778	5.312,3	611	671.539	8.606,5
Murcia	61	20.498	311,7	60	17.415	422,3
Navarra	96	81.066	785,0	51	33.728	399,2
País Vasco	348	284.034	3.375,0	325	413.793	5.403,0
A Ríoxa	16	16	42,1	35	10.938	283,0
España	2.346	2.243.473	24.727,6	2.792	2.259.283	31.434,1

(1) Manufactureiras de alta tecnoloxía: Industria farmacéutica, maquinaria de oficina e material informático, compoñentes electrónicos, aparatos de radio, TV e comunicación, instrumentos médicos, de precisión, óptica e relojería e construción aero náutica e espacial.

Manufactureiras de media-alta tecnoloxía: Industria química agás farmacia; maquinaria e equipo; maquinaria e aparatos eléctricos; industria do automóbil; outro material de transporte.

De servizos de alta tecnoloxía: Correos e telecomunicacións; actividades informáticas; investigación e desenvolvemento.

Fuente: INE, Base: "Indicadores de Ciencia y Tecnología"

O cadro 2-37 recolle os principais indicadores de I+D nas empresas manufactureiras de alta e media alta tecnoloxía e de servizos de alta tecnoloxía. Como pode apreciarse, Galicia acada un escaso número de empresas manufactureiras: 106 que representan un 4,51% do total nacional, ase mesmo os gastos e o persoal neste tipo de empresas supoñen un escaso 2,11% e 2,82% respectivamente. As 147 empresas galegas de servizos de alta tecnoloxía constitúen o 5,26% do Estado e empregan a 1.560 traballadores, o 4,96% do total estatal.

O gasto en actividades para a innovación tecnolóxica acadou en Galicia 466,6 millóns de euros no ano 2014, diminuindo en máis de 140 millóns os correspondentes ao ano anterior. No cadro 2.38 presentamos o número de empresas innovadoras no período 2012-2014 e máis o gasto en innovación tecnolóxica nas diferentes comunidades autónomas (e no total español), xunto co tanto por cento da cifra de negocios en produtos novos e mellorados. Como pode apreciarse Galicia está por baixo da media nacional en empresas innovadoras e os gastos en innovación, representan unha porcentaxe inferior a seu potencial demográfico. O esforzo dos últimos anos en Galicia, no que non so destaca o dinamismo mostrado por unhas poucas empresas punteiras senón tamén o dos *clusters* (de automoción, acuicultura, etc.), que con notable empeño están aplicando a cultura da cooperación empresarial na innovación parecía albiscar unha certa recuperación despois dos malos datos de 2004, cun crecemento importante da cifra de negocios en produtos novos e mellorados, máis os efectos da crise pasan factura no período 2012-2014, cuns pobres resultados.

Cadro 2.38

Empresas Innovadoras e Gastos en innovación por CC.AA. 2014

	Empresas Innovadoras Período 2012-2014		Gastos en Innovación 2014	% de la cifra de negocios en productos novos e mellorados
	Total	%	Total	
Andalucía	5.253	26,0	811.278	6,91
Aragón	1.257	30,0	397.533	19,60
Asturias	554	22,1	124.541	3,90
Baleares	714	19,7	33.783	10,57
Canarias	1.513	26,4	54.923	1,91
Cantabria	341	22,6	61.107	9,02
C. León	1.376	22,9	467.597	11,43
C. A Mancha	1.184	24,6	184.450	3,77
Cataluña	8.830	32,3	3.118.847	14,71
C. Valenciana	4.439	31,2	621.949	11,96
Extremadura	556	24,5	38.130	7,07
Galicia	1.925	25,8	466.554	14,42
Madrid	7.188	30,7	4.748.272	12,06
Murcia	1.149	26,0	148.228	11,47
Navarra	673	27,8	297.538	14,89
País Vasco	2.531	31,2	1.327.199	27,25
A Rioxa	362	31,8	51.467	12,95
Ceuta e Melilla	47	15,6	6.445	6,10
España	39.892	28,6	12.959.841	13,14

Gastos en miles de euros

Fonte: INE, Encuesta sobre innovación tecnológica nas empresas 2014

2.6. Política industrial. A achega das administracións públicas

Examinaremos, dentro deste apartado, o conxunto das intervencións máis importantes das distintas administracións públicas no ámbito industrial e empresarial, co obxecto de ter unha visión de carácter xeral das principais liñas de actuación que marcan as políticas públicas en Galicia.

Hai que ter, non obstante, moi en conta que a política macroeconómica en mans das autoridades europeas, ten un papel decisivo sobre a actividade industrial: o control da inflación, a redución do déficit público e a estabilidade monetaria constitúen factores fundamentais para a incentivación e boa marcha das industrias e, xunto co investimento público e o impulso das reformas estruturais, inciden dunha maneira decisiva no comportamento empresarial.

2.6.1 As actuacións da UE

O Cumio de Maastricht de 7 de febreiro de 1992, coa reforma do artigo 130 do Tratado da UE, marca o inicio da nova estratexia en materia industrial e de emprego previndo un marco de relacións entre administracións públicas rexido polo principio de subsidiariedade, a potenciación da instrumentación de accións de I+D, políticas de infraestruturas a escala

europaea, formación profesional e incluso a posibilidade de utilización de medidas específicas, a aprobar por unanimidade, destinadas a acelerar a adaptación da industria aos cambios estruturais, creando un contorno favorable á iniciativa, desenvolvemento e cooperación entre as empresas, e a favorecer unha explotación do potencial industrial das políticas de innovación e desenvolvemento tecnolóxico.

O Tratado de Amsterdam de 17 de xuño de 1997 inclúe no Tratado Constitutivo da Unión Europea un capítulo sobre emprego, en paralelo ás disposicións relativas á Unión Económica e Monetaria. Cada país continúa a ser dono da súa política, pero a situará no contexto dunha estratexia coordinada de toda a comunidade. O Tratado fixa para os gobernos da Unión o compromiso de:

- Orientar as súas políticas de emprego en consonancia coa política económica da comunidade.
- Promover unha man de obra cualificada con poder de adaptación, así como mercados de traballo que poidan reaccionar axiña ante os cambios económicos.

Así mesmo, crea un sistema de vixilancia multilateral das políticas de emprego nacionais, e un Comité de Emprego que asistirá ás institucións neste traballo.

Transcorridos dous anos con ocasión do **Cume de Lisboa** –marzo de 2000- valorouse positivamente o proceso iniciado en Amsterdam, e acolleuse como obxectivo prioritario a loita contra o desemprego, marcándose como meta conseguir o pleno emprego na Unión Europea para o 2010, combinando para isto reformas estruturais ambiciosas coa potenciación das novas tecnoloxías, facendo especial fincapé no acceso das escolas a Internet e a formación a curto prazo do profesorado nas novas tecnoloxías.

Os atentados do 11 de setembro de 2001 en EE.UU. provocan un descenso da actividade económica mundial. No Consello da Unión Europea de Sevilla -21 e 22 de xuño de 2002- se aposta pola reactivación do crecemento, reafírmase na adhesión do Pacto de Estabilidade e Crecemento e o saneamento das finanzas públicas e mantense en vigor os obxectivos estratéxicos alcanzados en Lisboa. Así mesmo, tanto no Cumio de Copenhague de decembro de 2002, que aproba a ampliación a 25 Estados a partir do 1 de maio de 2004, como o Consello de Bruxelas do 20 e 21 de marzo de 2003 ratifican cunha serie de orientacións e medidas específicas os obxectivos de Lisboa.

A incorporación de 10 novos países en maio de 2004 e outros dous a partires do 1 de Xaneiro de 2007, á Unión Europea, todos eles con rendas per capita inferiores á española e moi lonxe da media da Unión, levará aparelladas importantes repercusións para países que como España son beneficiarios netos e en moi ampla medida das axudas e fondos estruturais europeos.

O “non” ao referendun sobre a Constitución europea de Francia e Holanda e o fracaso da cume europea de Bruxelas, no transcurso de 2005 para a aprobación do marco orzamentario 2007-2013 sumiu á UE nunha fonda crise con repercusión moi directa no escenario de territorios como o galego que basean o seu futuro desenvolvemento nas achegas dos fondos estruturais e de cohesión.

O 1 de decembro de 2009 , tras anos de negociación entrou en vigor o **Tratado de Lisboa** co obxecto de modernizarse e dotarse de instrumentos eficaces e coherentes adaptados non sAo ao funcionamento dunha Unión recentemente ampliada de 15 a 27 membros, senón tamén as rápidas transformacións do mundo actual. O Tratado establece que pode e non pode facer a U.E. e que medios pode utilizar. Modifica a estrutura das Institucións europeas e seus métodos de traballo, para que poidan dar mellor servizo á democracia e aos valores fundamentais da Unión.

En Marzo de 2010 a Comisión formula a **estratexia da U.E. EUROPA 2020** para un crecemento intelixente, sostible e integrador , que foi aprobada polos xefes de Estado e Goberno dos países membros en Xuño de dito ano. O documento fixa unha serie de obxectivos concretos para a próxima década :

- A taxa de emprego da poboación entre 20 e 64 anos deberá pasar do actual 69% ao 75%.
- Acadar o obxectivo de investir o 3% do PIB en I+D.
- Reducir as emisións de gases de efecto invernadoiro nun 20% en comparación cos niveis de 1990, incrementar a porcentaxe das enerxías renovables no consumo final nun 20%, e aumentar un 20% a eficacia no uso da enerxía.
- Reducir a porcentaxe de abandono escolar ao 10% desde o actual 15% e incrementar a porcentaxe de persoas con estudos superiores completos do 31% a como mínimo un 40%.
- Reducir o número de europeos que viven por baixo do albor nacional da pobreza nun 25%, liberando da pobreza a 20 millóns de persoas.

Marco de Apoio Comunitario de Galicia para o período 2007-2013

A Comisión Europea aprobou en Maio de 2007 o Marco Estratéxico Nacional de Referencia da Política de Cohesión para España na que se determina a estratexia para a utilización de 35.217 millóns de euros da política de cohesión no período 2007-2013 dos Fondos Estruturais (Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional –FEDER- e Fondo Social Europeo –FSE-) e o Fondo de Cohesión.

As actuacións da UE en Galicia –catalogada a partir de 2007 obxectivo da converxencia- lévanse a cabo a través do transvase de importantes cantidades de diñeiro para o desenvolvemento rexional, das que a maioría dedícanse a infraestruturas de carácter básico;

ditas cantidades canalízanse a través dos chamados fondos estruturais para a redución dos desequilibrios rexionais e o Fondo de Cohesión que financia proxectos de infraestrutura de transporte e medio ambiente vai ter neste período unha maior integración na execución de todas as políticas e accións dos Fondos Estruturais deixando atrás o enfoque por proxecto a favor dun financiamento por programa, simplificando a xestión.

Cadro 2.39

Fondos Comunitarios Galicia 2007-2013

FONDOS COMUNITARIOS	Importe Axuda	Importe Cofinanciación	Importe Global
1- FONDOS ESTRUCTURAIS	4.388	1.641	6.030
Fondo Europeo de Desenvolv. Rexional (FEDER)	3.452	1.407	4.859
Fondo Social Europeo (FSE)	936	234	1.170
2- FONDOS SECTORIAIS	1.286	911	2.196
Fondo Europeo Agrícola de desenv. Rural (FEADER)	857	637	1.494
Fondo Europeo de Pesca (FEP)	429	274	703
TOTAL FONDOS COMUNITARIOS	5.674	2.552	8.226

Importes en M euros
Fonte : Xunta de Galicia

O Marco de Apoio Comunitario 2007-2013 (cadro 2-39), no que se integra o Fondo de Cohesión, aprobado ao fin do ano 2007, prevé unha inversión total na Comunidade Autónoma de Galicia de 8.226 millóns de euros, dos que os Fondos Comunitarios aportarán 5.674, correspondendo aos estruturais (FEDER e FSE) 4.388, o 77% e aos Sectoriais (FEADER e FEP) 1.285 millóns de euros, o 23%. O 42% dos Fondos Feder van dirixidos á aumentar á capitalización tecnolóxica da economía galega a través do desenvolvemento da economía do coñecemento e da innovación empresarial; un 31% dedícanse ás infraestruturas de transporte e enerxía e un 23% ao Medio Ambiente e o desenvolvemento sostible.

No cadro 2.40 explíctase por temas prioritarios o grao de execución do **programa operativo FEDER de Galicia 2007-2013** a finais do 2014, xa que á data de redacción do presente informe non estaban dispoñibles ós datos de 2015. Do total programado para todo o período: 2.739 millóns 430 mil euros executouse a 31-12 2014 2.166 millóns 334 mil euros, o 79% do total. Os temas 20 a 23, autoestradas, autoestradas (RTE-T), estradas nacionais, e estradas rexionais/locais acadan un grao de execución superior o programado, e xunto co 17, servizos ferroviarios(RTE-T) e 29 aeroportos son os epígrafes de maior contía executada e representa máis do 50% do importe total. Outros temas que presentan contías de relevancia económica son: o 46: Tratamento da auga (auga residual), que constitúe o de maior dotación programada e que a finais de 2014 executouse máis de 186,5 millóns de euros e o 61: Proxectos integrados para a rexeneración urbana e rural: máis de 127 millóns de euros executados a 31/12/2014.

Cadro 2.40

**MARCO DE APOIO COMUNITARIO DO OBXECTIVO 01
GRAO DE EXECUCIÓN DO GASTO PÚBLICO A 31/12/2014.
PROGRAMA OPERATIVO F.E.D.E.R. DE GALICIA 2007-2013**

Temas prioritarios	Total programado 2007-2013 (A)	Total executado ao 31/12/2014 (B)	(Euros)	
			Total axuda FEDER ao 31/12/2014	% (B/A)
01 Actividades de I+D+T en centros de investigación.	57.783.596	28.362.421	22.689.937	49,08
02 Infraestrutura de I+D+T (instalacións, instrumentos e redes informáticas de alta velocidade para a conexión de centros de investigación) e centros de cualificación nunha tecnoloxía específica.	11.104.044	2.827.677	2.262.141	25,47
03 Transferencia de tecnoloxía e mellora das redes de cooperación entre pequenas empresas (PEMES), así como entre estas e outras empresas e universidades, centros de ensino postsecundario de todo tipo, e autoridades rexionais.	9.669.907	2.521.635	2.017.308	26,08
06 Axudas ás PEMES para o fomento da utilización de produtos e procesos de produción que respecten o medio ambiente	10.092.748	7.636.993	6.109.594	75,67
07 Inversión en empresas directamente relacionadas coa investigación e a innovación (tecnoloxías innovadoras, creación de novas empresas por parte das universidades, centros e empresas de I+D+T existentes, etc.).	39.854.546	14.758.663	11.806.931	37,03
08 Outros investimentos en empresas	299.093.199	143.384.603	114.707.664	47,94
09 Outras medidas destinadas a fomentar a investigación e innovación e o espírito empresarial nas PEMES	87.614.153	45.292.208	36.233.766	51,70
10 Infraestruturas telefónicas (incluídas as redes de banda ancha)	63.108.841	64.025.010	51.220.008	101,45
11 Tecnoloxías da información e a comunicación (acceso, seguridade, interoperabilidade, prevención de riscos, investigación, innovación, contido electrónico, etc.)	16.637.424	11.037.735	8.830.187	66,34
13 Servizos e aplicacións para o cidadán (servizos electrónicos en materia de saúde, administración pública, formación, inclusión, etc.)	90.919.369	74.681.352	59.745.081	82,14
14 Servizos e aplicacións para as PEMES (comercio electrónico, ensino e formación, establecemento de redes, etc.)	5.877.944	1.650.654	1.320.523	28,08
17 Servizos ferroviarios (RTE-T)	251.456.215	214.642.507	171.714.006	85,36
20 Autoestradas	184.280.748	201.031.815	160.825.452	109,09
21 Autoestradas (RTE-T)	217.986.316	257.796.725	206.237.380	118,26
22 Estradas nacionais	45.549.459	57.529.897	46.023.917	126,30
23 Estradas rexionais / locais	176.472.468	181.811.147	145.448.916	103,03
25 Transporte urbano	4.141.341	3.013.398	2.410.718	72,76
26 Transporte multimodal	21.796.992	15.277.070	12.221.656	70,09
29 Aeroportos	84.828.934	134.387.938	107.510.350	158,42
30 Portos	19.836.320	18.441.213	14.752.970	92,97
33 Electricidade	22.037.128	12.761.661	10.209.329	57,91
35 Gas natural	4.215.172	146.241	116.993	3,47
37 Produtos derivados do petróleo	1.002.160	230.941	184.753	23,04
40 Enerxía renovable: solar	11.742.683	11.169.644	8.935.715	95,12
41 Enerxía renovable: biomásica	6.961.759	5.522.126	4.417.701	79,32
43 Eficiencia enerxética, coxeneración e xestión enerxética	14.891.493	12.321.621	9.857.297	82,74
44 Xestión de residuos domésticos e industriais	35.411.458	22.783.904	18.227.124	64,34
45 Xestión e distribución da auga (auga potable)	112.793.391	80.840.038	64.672.031	71,67
46 Tratamento da auga (auga residual)	326.652.356	186.580.038	149.264.030	57,12
47 Calidade do aire	7.994.229	6.693.709	5.354.968	83,73
48 Prevención e control integrados da contaminación	8.706.825	7.881.648	6.305.319	90,52
50 Rehabilitación de zonas industriais e terreos contaminados	4.457.018	2.411.924	1.929.539	54,12
51 Fomento da protección da biodiversidade e a natureza (incluído o programa Natura 2000)	80.466.840	64.871.744	51.897.394	80,62
52 Fomento do transporte urbano limpo	4.583.824	4.378.099	3.502.479	95,51
53 Prevención de riscos (incluídas a elaboración e aplicación de planes e medidas para previr e xestionar os riscos naturais e tecnolóxicos)	51.674.042	14.519.883	11.615.907	28,10
55 Fomento da riqueza natural	4.502.071	3.161.823	2.529.457	70,23
56 Protección e desenvolvemento do patrimonio natural	35.045.619	26.206.952	20.965.559	74,78
57 Outras axudas para mellorar os servizos turísticos	21.191.452	18.163.815	14.531.052	85,71
58 Protección e conservación do patrimonio cultural	24.041.452	22.695.232	18.156.185	94,40
59 Desenvolvemento da infraestrutura cultural	8.045.673	7.877.126	6.301.701	97,91
61 Proxectos integrados para a rexeneración urbana e rural	174.020.450	127.078.894	101.663.109	73,03
75 Infraestrutura en materia de educación	27.321.820	30.114.002	24.091.202	110,22
76 Infraestrutura en materia de saúde	31.284.967	1.478.484	1.182.787	4,73
77 Infraestrutura en materia de coidados de nenos	6.973.718	6.883.831	5.507.065	98,71
79 Outra infraestrutura social	9.273.785	5.585.802	4.468.642	60,23
85 Preparación, execución, seguimento e inspección	3.547.281	2.006.818	1.605.454	56,57
86 Avaliación e estudos; información e comunicación	2.487.268	1.857.503	1.486.001	74,68
TOTAL OBXECTIVO	2.739.430.498	2.166.334.163	1.733.067.300	79,08

Fonte: Ministerio de Economía e Facenda

Fóra do Marco Comunitario de Apoio a Comunidade Galega percibe tamén financiamento da Cooperación Territorial Europea, a través de iniciativas de carácter local e rexional, así como a cooperación transnacional, que procura un desenvolvemento territorial integrado e a cooperación interrexional e o intercambio de experiencias. A España correspondéronlle para o período 2007-2013 559 millóns de euros, dos que 249 destináronse aos programas de Cooperación Transfronteriza, 149 aos programas de Cooperación Transnacional e 111 millóns de euros aos programas de Veciñanza Europea.

Galicia integrase nos programas de Cooperación Transfronteriza España –Portugal, no de Cooperación Transnacional Espazo Atlántico, Espazo do Sudoeste Europeo e o de Cooperación Interrexional: Interreg IV, Redes ESPON, URBACT e INTERACT II que a partir de 2007 substitúen as iniciativas comunitarias Interreg.

Programas operativos 2014-2020

O Consello Europeo do 8 de febreiro de 2013 chegou a un acordo sobre o próximo marco financeiro plurianual (MFP), ao definir as prioridades orzamentarias da UE para os anos 2014-2020, e na cume de Bruxelas de 26 de xuño de 2013 a Comisión e o Parlamento Europeo acadan un acordo sobre o montante total do presuposto: 960.000 millóns de euros, para dito período. Orzamento menor en comparación co marco financeiro plurianual 2007-2013. Sen embargo co fin de mellorar o crecemento e o emprego, incrementáanse os fondos para a investigación, a innovación e a educación. Tamén acordouse a creación dunha iniciativa para paliar o desemprego xuvenil coa dotación dun novo fondo de 6.000 millóns de euros, financiado con cargo o Fondo Social Europeo.

A política de cohesión reformada, representa máis dun terzo do presuposto comunitario 2014-2020 e convértese na principal ferramenta de consecución dos obxectivos da U.E. para 2020: o crecemento económico; a creación de emprego; a loita contra o cambio climático e a dependencia enerxética; e a redución do abandono escolar, a pobreza e a exclusión social. Instrumentáase a través de tres Fondos: FEDER, FSE e de Cohesión e va dirixida a todas as rexións europeas, sendo as rexións máis pobres as que reciben niveis máis elevados de inversión. Galicia por ter un PIB per cápita superior ao 90% do PIB medio del UE-27, encádrase no grupo das rexións máis desenroladas.

Cadro 2.41

Programas Operativos Galicia 2014-2020

Programa Operativo/ Fondo	Axuda U.E.	Custo	% axuda
Galicia FEDER rexional	883.369.308	1.104.211.637	21,3
Crecemento Intelixente FEDER plurirrexional	458.936.344	820.009.682	11,0
Crecemento sustentable FEDER plurirrexional	570.345.171	964.917.209	13,7
PEME FEDER plurirrexional	44.235.080	44.235.080	1,1
Galicia FSE rexional	313.142.972	391.428.715	7,5
Emprego Xuvenil FSE plurirrexional	97.764.350	109.553.580	2,4
Emprego , Formación e Educación FSE plurirrexional	299.100.000	373.875.005	7,2
Inclusión Social e Economía Social FSE plurirrexional	112.400.000	140.500.007	2,7
Asistencia Técnica FSE plurirrexional	3.300.000	5.304.631	0,1
Fondo de Axuda Europea as persoas máis desfavorecidas plurirrexional (FEAD)	28.200.000	33.176.471	0,7
Cooperación Transfronteiriza España-Portugal FEDER	57.039.373	76.052.497	1,4
Cooperación Transnacional Espazo Atlántico FEDER	19.578.119	26.104.158	0,5
Cooperación Transnacional Espazo Sudoeste FEDER	5.114.974	6.819.966	0,1
Cooperación Territorial Interrexional INTERREG FEDER	2.140.672	2.518.437	0,1
Desenvivemento Rural Galicia FEADER rexional	889.800.000	1.186.400.000	21,4
Marítimo Pesqueiro FEMP plurirrexional	371.016.842	825.305.242	8,9
Total	4.155.483.205	6.110.412.317	100,0

Fonte: Consellería de Facenda, Xunta de Galicia. Plan Estratéxico 2015-2020

Ao longo do período 2014-2020 Galicia recibirá axuda comunitaria procedente dos Fondos Estruturais e de Investimento Europeos (FEDER, FSE, FEADER e FEMP) por un importe

aproximado de 4.155,5 millóns de euros, que xunto coa achega adicional pública e privada, mobilizará un investimento global de 6.110,4 millóns de euros, cuxa articulación práctica se xestionará a través de programas operativos.

Cadro 2.42

Programa Operativo FEDER Galicia 2014-2020 por eixes prioritarios de actuación

OBXECTIVO TEMÁTICO 2014-2020	Axuda U.E.	Contrapartida nacional	Financiación total
1- Potenciar a investigación, o desenvolto tecnolóxico e a innovación	142.400.000	35.600.000,00	178.000.000
2- Mellorar o uso e calidade das TICs e o acceso as mesmas	140.700.000	35.175.000,00	175.875.000
3- Mellorar a competitividade das Pemes do sector agrícola, pesca e acuicultura	143.000.000	35.750.000,00	178.750.000
4- Favorecer a transición a unha economía baixa en carbono en todos os sectores	152.907.438	38.226.859,00	191.134.297
5- Promover a adaptación ó cambio climático e á prevención e xestión de riscos	39.538.127	9.884.531,75	49.422.659
6- Conservar e protexer o medio ambiente e promover a eficiencia dos recursos	152.054.435	38.013.608,75	190.068.044
9- Promover a inclusión social e loitar contra a pobreza e calquera forma de discriminación	51.438.483	12.859.620,75	64.298.104
10- Invertir en educación, formación e formación profesional para adquisición de capacidade	47.330.000	11.832.500,00	59.162.500
13- Asistencia Técnica	14.000.825	3.500.206,25	17.501.031
Total			
IMPORTE AXUDAS FEDER	883.369.308	220.842.327	1.104.211.635

Fonte: Consellería de Facenda, Xunta de Galicia

A axuda FEDER asignada pola UE ao Estado español ascende no total do período a 19.408,9 millóns de euros, e articulase a través de programas operativos rexionais e plurirrexionais. A parte do FEDER que se investirá en Galicia o longo do período suporá 1.956,9 millóns, dos que 883,4 corresponden al Programa operativo (P.O.) FEDER Galicia e o resto os programas FEDER Plurirrexionais de Crecemento Intelixente: 458,9 millóns de euros; Crecemento Sustentable: 570,3 millóns de euros e Iniciativa PEME: 44,2 millóns de euros e os programas interrexionais, transnacionais e transfronterizos (ver cadro 2.41)

No cadro 2.42 contéplase a desagregación do plan financeiro por eixe prioritario do P.O.FEDER Galicia 2014-2020. O custo total previsto do programa ascende a 1.104,2 millóns de euros, entre recursos públicos e privados, dos que o 80% corresponde á axuda comunitaria: 883,4 millóns de €; o 16,2% á cofinanciación da Xunta de Galicia: 178,9 millóns de € e o 3,8% restante será aportado polo sector privado: 42 millóns de euros.

Destaca a alta concentración temática da axuda FEDER nos catro primeiros eixes do programa que están relacionados coa investigación e a innovación. Estes catro eixes representan o 66% do total da axuda do programa, sen ter en conta o de asistencia técnica

A adaptación o cambio climático e a prevención de riscos (eixe 5) supón o 4,5 do total da axuda do P.O., mentres cas actuacións de protección ambiental e de eficiencia de recursos representan o 17,2% (eixe 6).

O eixe 9 que está vinculado coa promoción da inclusión social e loita contra la pobreza e a discriminación acada o 5,8% da axuda total do P.O., mentres co eixe 10, que está relacionado coa educación e a formación representa o 5,4%.

No cadro 2.43: sectores agrarios - pesqueiros, agrúpanse as achegas do **FEOGA**, actualmente **FEAGA**, que financia accións tendentes á adaptación dos agricultores e das

rexións ás novas formas de agricultura; e o desenvolvemento de novos sectores económicos nas zonas rurais; FEP (Fondo Europeo de Pesca), que axuda ás rexións costeiras que se ven afectadas polo declive do sector pesqueiro, actualmente FEMP (Fondo europeo marítimo y de pesca), que entrou en funcionamento en 2014, substituíndo ao FEP co propósito de axudar ós pescadores na transición a la pesca sostible, axudar as economías costeiras a diversificación das súas economías, facilitar o acceso ao financiamento de proxectos para a creación de emprego e mellorar a calidade de vida nas zonas costeiras.

As actuacións da UE, no sector agropesqueiro galego, teñen unha importancia fundamental e pretenden potenciar a vertente da acuicultura e rachar cos graves problemas estruturais da agricultura -escasa dimensión das explotacións, envellecemento da poboación e excesivo peso da súa actividade-; e da pesca -sobredimensión e envellecemento da flota, falta de caladoiros, etc.-.

En 2015, Galicia obtivo un financiamento, por esta vía (cadro 2.43), de máis de 335,5 millóns de euros, cunha lixeira diminución no sector agrario de case 15,3 millóns de euros con respecto ao ano anterior, e prodúcese fundamentalmente polo forte descenso da contía das axudas do FEOGA-Garantía, paliado en parte polo incremento no FEADER do programa de desenvolvemento rural.

No concernente ao FEOGA-Garantía, que diminúe 30 millóns 737 mil euros con respecto a 2014, a partida de maior contía é a constituída polas asignacións de pago único: 104 millóns 405 mil euros, seguindo a continuación, con 9,654 millóns de euros as axudas á produción do leite e con 7,223 millóns as do artigo 68 do Regulamento CE 23/2009, as chamada “chequeo médico da PAC” que dota ós Estados membros de posibilidades de financiamento de políticas nacionais de interese para o sector agrario, ase como para o medio rural co sustenta. Segue en importancia as dirixidas ao sector vitivinícola con 2,395 millóns de euros e as de o apoio á produción de carne de vacún – 2,183 millóns de euros-, cunha importante diminución con respecto ao ano anterior. No sector pesqueiro en 2015 o novo fondo europeo marítimo e de pesca 2014-2020, subvencionou ao sector con 77,729 millóns de euros.

Cadro 2.43

Contribución financeira da UE nos sectores agrariopesqueiros. Galicia. 2012-2015

Sector agrario	2012	2013	2014	2015
FEOGA -Garantía- FEAGA ⁽¹⁾				
Réxime de pago único	113,191	115,849	103,171	104,405
Produción carne de vacún	35,933	14,004	24,054	2,183
Primas ovino e cabrún			0,001	0,000
Apicultura	0,144	0,069	0,179	0,199
Recuperacións, intereses, sancións, etc	-0,532	-0,315	-0,590	-0,391
Cultivos herbáceos	0,001	0,028	0,032	0,000
Produción de leite	0,166	0,072	0,188	9,654
Sector vitivinícola	6,002	3,332	2,203	2,395
Porcino				0,249
Desenrolo rural			-0,012	-0,001
Condiciónalidade	-0,182	-0,040	-0,028	-0,029
Frutas e hortalizas	0,208	0,131	0,217	0,462
aceite de oliva	0,292			
Axuda específica Art. 68 R (CE) 73/09	29,002	28,803	30,695	7,223
Reembolso disciplina financeira				3,024
Total FEOGA -Garantía	184,225	161,933	160,110	129,373
FEOGA -Orientación: axudas directas:				
Programas operativos Comun. Autónoma	0,083		18,786	
LEADER e outros:				
Grupos Acción Local	3,590	0,610		
Total feoga Orientación	3,673	0,610	18,786	
F.E.A.D.E.R.				
Programa de desenrolo rural	101,989	95,602	91,602	126,896
Outros recursos agrarios:				
Sanidade animal	2,960		2,084	1,336
sanidade vegetal			0,500	0,182
Total sector agrario	292,847	258,145	273,082	257,785
Sector pesqueiro				
F.E.P.(Fondo europeo de Pesca) (2)	77,691	13,571	s/d	77,729
Total sector pesqueiro	77,691	13,571		77,729
Total sectores agrario e pesqueiro	370,538	271,716	273,082 (3)	335,514

Datos en millóns de euros

(1) Cantidades aboadas polos organismos pagadores con cargo ao FEOGA-Garantía-FEAGA

(2) A partir de 2014 FEM P, Fondo Europeo Marítimo y de Pesca 2014-2020.

(3) Sector Pesqueiro sen datos

Fonte: Ministerio de Agricultura, Alimentación e Medio Ambiente. Subsecretaría. Oficina Presupostaria

- **O Fondo Social Europeo** é un instrumento financeiro comunitario encargado de fomentar as oportunidades de emprego e a mobilidade xeográfica e profesional dos traballadores. En tanto que tal instrumento ten incidencia na industria ao constituír un complemento das accións desenvolvidas por entes públicos ou privados, encamiñados fundamentalmente a mellorar a formación profesional e, no seu caso, a orientación profesional dos traballadores e a axudar á contratación estable de determinados colectivos de traballadores.

Cadro 2.44**Distribución da axuda FSE 2007- 2013 asignada a Galicia por instrumentos de intervención**

Instrumentos de intervención	Importes euros	%
PO FSE Galicia	358.501.812	38,3
PO FSE adaptabilidade e emprego	543.153.154	58,02
PO FSE Loita contra a discriminación	30.869.310	3,3
Asistencia Técnica	3.555.321	0,38
Total Axudas FSE	936.079.597	100,00

Fonte: Consellería de Facenda, Xunta de Galicia

A programación do FSE para o período 2007-2013 inscríbese no Marco Estratéxico de converxencia (MECEGA), que establece a estratexia de intervención de fondos estruturais, reorientando a política económica da Comunidade cara a promoción dos factores de desenvolvemento ligados a estratexia de Lisboa: Renovar as bases de competitividade, aumentar o crecemento e a produtividade, e reforzar a cohesión social a través do coñecemento, a innovación e a valorización do capital humano.

No cadro 2.44 inclúense as previsións dos recursos financeiros do FSE no seu reparto por instrumentos de intervención para o período 2007-2013. Como pode apreciarse o total de axudas acadan un importe de máis de 936 millóns de euros, dos que máis do 50% destínanse ós programas de adaptabilidade e emprego.

Cadro 2.45**Fondos FSE asignados a Galicia 2007-2013 por eixes de actuación**

EXES 2007-2013	AGE	XUNTA	TOTAL FSE	EUROS
Fomento do espírito empresarial e mellora da adptabilidade de traballadores, empresas e empresarios	7,94%	23,10%	13,74%	128.654.430
Fomento da empregabilidade, a inclusión social e a igualdade entre homes e mulleres	89,82%	25,04%	65,01%	608.574.710
Aumento e mellora de capital humano	0,88%	48,14%	18,98%	177.703.610
Cooperación transnacional e interrexional	0,17%	1,10%	0,53%	4.959.396
Asistencia Técnica	1,36%	2,62%	1,73%	16.187.451
Total	100,00%	100,00%	100,00%	
IMPORTE AXUDAS FSE	577.577.785	358.501.812		936.079.597

Fonte: Consellería de Facenda, Xunta de Galicia

No cadro 2.45 se contempla a distribución por eixes de actuación dos fondos do FSE para o período 2007-2013, resaltando a contía destinada ao fomento da empregabilidade, a inclusión social e a igualdade entre homes e mulleres que con máis de 608 millóns 575 mil euros, representa máis do 65% do total programado.

A distribución dos fondos plurirrexionais FSE en Galicia para o período 2014-2020, segundo o instrumento de intervención en que van consignados reflíctese no cadro 2.46. O FSE investirá 825,6 millóns de euros en Galicia a través de cinco programas operativos, dos que o programa operativo FSE Galicia xestionarase pola Xunta de Galicia e o resto dos Programas pola Administración Xeral do Estado.

Cadro 2.46**Investimentos dos fondos plurirrexionais FSE en Galicia 2014-2020**

EIXES E OBXECTIVOS 2014-2020	Axuda da Unión
PO FSE Galicia 2014-2020, xestionado pola Xunta de Galicia	313,1
PO FSE Emprego Xuvenil, xestionado pola Administración Xeral do Estado (AGE)	97,8
PO FSE Emprego, Formación e Educación, xestionado pola AGE	299,0
PO FSE Inclusión Social e Economía Social, xestionado pola AGE	112,4
PO FSE Asistencia Técnica, xestionado pola AGE	3,3
Total	825,6

Fonte: Consellería de Facenda, Xunta de Galicia

O programa operativo FSE emprego Xuvenil (POEJ) 2014-2020, desenvolverá medidas dirixidas ao colectivo de persoas novas maiores de 16 anos e menores de 25 (30 anos para incapacitados con discapacidade de máis do 33%), non ocupadas, nin integradas nos sistemas de educación ou formación co obxecto de alcanzar a súa inserción e mantemento no mercado laboral cun emprego de calidade.

O POEJ, que ten ámbito plurirrexional, disporá dunha axuda estimada de 97.800.000 € para Galicia no período subvencionable.

O programa Operativo FSE Galicia 2014-2020 mobilizará máis de 391 millóns en catro eixes prioritarios (ver cadro 2.47), nos que destacan os investimentos en educación, formación profesional, sustentabilidade e calidade no emprego, favorecer a mobilidade laboral, promover a inclusión social e a loita contra a pobreza e calquera forma de discriminación .

Cadro 2.47**Programa Operativo FSE Galicia 2014-2020 por eixes prioritarios e obxectivos temáticos**

EIXES E OBXECTIVOS 2014-2020	Axuda da Unión	Contrapartida Nacional	Financiamento Total
Exe prioritario 1 B Obxectivo temático 8: Promover a sustentabilidade e a calidade no emprego e favorecer a mobilidade laboral	97.001.292	24.250.323	121.251.615
Exe prioritario 2 B Obxectivo temático 9: Promover a inclusión social, loitar contra a pobreza e calquera forma de discriminación	83.258.868	20.814.717	104.073.585
Exe prioritario 3 B Obxectivo temático 10: Investir en educación, formación e formación profesional para a adquisición de capacidades e aprendizaxe permanente	124.378.765	31.094.692	155.473.457
Exe prioritario 8 B Obxectivo temático 8: Asistencia Técnica	8.504.047	2.126.012	10.630.059
Total	313.142.972	78.285.744	391.428.716

Fonte: Consellería de Facenda, Xunta de Galicia

2.6.2. A achega da Administración Xeral do Estado.

Inclúense neste apartado os datos dos incentivos rexionais da Zona de Promoción Económica de Galicia (ZPE), concedidos polo Ministerio de Economía e xestionados administrativamente pola Xunta de Galicia, a través do Instituto galego de promoción económica(IGAPE).

Os incentivos económicos rexionais

Os incentivos económicos rexionais creados pola Lei 50/1985 constitúen un mecanismo incentivador da inversión privada en zonas configuradas como Zona de Promoción Económica -ZPE- que está constituída pola totalidade da comunidade autónoma: a consideración de ZPE supón que os proxectos de investimentos relacionados coa industria extractiva e transformadora, en industrias agroalimentarias, de acuicultura e de transformación e conserva de produtos pesqueiros, os servizos de apoio á industria e os de establecementos hoteleiros poden ser susceptibles de subvencións ata o 30% do investimento total.

A partir do 1 de xaneiro de 1996 suprímese a ZID (Zona Industrial en declive, que ten hasta esa data a zona de Ferrolterra, cun tratamento máis xeneroso con respecto a porcentaxe das subvencións) e a totalidade de Galicia constitúe ZPE a efectos da normativa sobre os incentivos económicos, se ben a porcentaxe que obteñen as empresas pode complementarse con outras actuacións subvencionadoras co tope do 10% gran empresa, do 20%, mediana empresa e 30% pequena empresa, a partir de 2008 fronte ao anterior do 40% dende 2002 e o 50% ata dita data dende a súa implantación.

Como pode apreciarse no cadro 2.49 aprobáronse en Galicia, dende 1988, ano de iniciación dos incentivos, ata decembro de 2015, un total de 1.941 proxectos que obtiveron unha subvención total de 935 millóns 117 mil euros.

Cadro 2.48

Incentivos económicos rexionais. Proxectos aprobados entre o 01/01/2015 ao 31/12/2015

	Expedientes	Investimento aprobado	Subvención	Emprego a crear	Emprego a manter
Andalucía	13	60.481	7.872	173	149
Aragón	3	16.898	2.052	18	86
Asturias	5	6.444	836	21	89
Canarias	13	92.616	24.355	245	317
Cantabria	1	4.989	299	10	0
C. A Mancha	5	7.045	1.046	23	225
C. y León	8	20.714	2.946	37	138
Extremadura	1	2.622	446	21	0
Galicia	1	955	57	1	59
Murcia	9	28.475	2.778	99	411
Valencia	4	9.661	864	73	63
Total	63	250.900	43.551	721	1.537

Fonte: Ministerio de Facenda e Administracións públicas
En miles de euros

Cadro 2.49

Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia, acollidos á Lei 50/1985, aprobados entre o 01.06.1988 e o 31.12.2015

	Exp.	Investimento	Subvención	%	Emprego/crear	Emprego/manter
Galicia	1.941	6.060.289	935.117	15,43	28.214	95.098

Elaboración Propia
Datos de Investimento e Subvención en miles de euros
Fonte: Ministerio de Economía e Competitividade

O cadro 2.50 contempla a evolución, nos últimos vinteun anos, observándose a nivel galego, no ano 1997, un aumento moi notable da axuda concedida. En 2000 aprobáronse un total de 52 expedientes –un número inferior ao ano anterior e similar aos anos precedentes- para un investimento de 131 millóns 754 mil euros-, outorgáronse subvencións de 21 millóns 679 mil euros-, pero en 2001 apróbanse 109 expedientes, a cantidade maior destes últimos dezoito anos cun alto, tamén, investimento previsto, outorgando como subvención 46 millóns 184 mil euros e cun compromiso de creación de 1.744 novos empregos e de mantemento de 7.308.

Cadro 2.50

**Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia,
acollidos á Lei 50/1985, aprobados de 1994 a 2015**

	Exp.	Investimento	Subvención	%	Emprego/crear	Emprego/manter
1994	63	147.055,64	26.071,91	17,73	873	3.144
1995	63	133.034,03	23.265,18	17,49	823	4.515
1996	39	68.713,71	10.746,10	15,64	486	2.251
1997	51	378.126,77	87.801,86	23,22	1.114	4.273
1998	53	270.455,45	48.958,45	18,10	1.042	10.225
1999	83	259.793,49	45.737,02	17,60	1.724	4.654
2000	52	131.753,87	21.678,51	16,45	923	2.025
2001	109	445.221,60	46.184,20	10,37	1.744	7.308
2002	47	330.394,13	30.059,31	9,10	1.267	3.181
2003	100	395.946,00	55.135,00	13,92	1.520	6.082
2004	47	232.548,95	35.273,00	15,17	875	2.717
2005	87	436.430,29	72.880,34	16,70	1.107	4.769
2006	76	768.916,78	96.937,11	12,61	1.083	10.695
2007	88	401.343,68	42.417,53	10,57	1.292	3.910
2008	53	253.452,89	25.771,20	10,17	677	2.209
2009	34	168.854,35	19.418,70	11,50	302	1.252
2010	25	87.376,19	10.102,27	11,56	203	295
2011	8	41.652,52	4.816,59	11,56	76	436
2012	23	108.463,33	13.532,34	12,48	258	1.332
2013	11	22.497,32	2.741,07	12,18	77	99
2014	5	19.072,73	1.946,44	10,21	7	420
2015	1	955,00	57,30	6,00	1	59

Datos de Inversión e Subvención en miles de euros

Fonte: Ministerio de Facenda e Administracións Públicas

No ano 2002 baixa o número de expedientes a 47, aínda que a contía do investimento -330 millóns 394 mil euros- é importante. O importe da subvención baixa con respecto ao ano anterior e acada un importe de algo máis de 30 millóns de euros cun compromiso de creación de 1.267 empregos e de mantemento de 3.181. No ano 2003 volven a subir tanto o número de expedientes -100- como a subvención concedida 55 millóns 135 mil euros, experimentando un acusado descenso no 2004 no que apróbanse 47 expedientes para unha inversión de preto de 232 millóns 549 mil euros e concedese unha subvención total de 35 millóns 273 mil euros, para a creación de 875 empregos e o mantemento de 2.717 postos de traballo. No ano 2005 incrementáanse substancialmente o número de expedientes: 87, a contía do investimento

subvencionable: 436 millóns 430 mil euros e o importe da subvención: 72 millóns 880 mil euros.

En 2006 con 76 expedientes acádase o montante da subvención máis alto: 96 millóns 937 mil euros para un investimento de preto de 768 millóns 917 mil euros, en 2007 con máis expedientes -88- baixan en grande medida o investimento previsto e a subvención concedida - 42 millóns, 417 mil euros-.

En 2008 baixan moi significativamente tanto ao número de expedientes: 53 como o investimento subvencionable: 253 millóns de euros, e a subvención concedida: preto de 26 millóns; en 2009 apróbanse 34 expedientes , e unha contía de subvención de 19 millóns 418 mil euros. En 2010 continúa o descenso tanto do número de expedientes aprobados: 25 como da subvención concedida: 10 millóns 102 mil euros e tamén o menor número de empregos a crear: 203 e a manter: 295.

En 2011 acádanse unhas cifras moi baixas en tódalas “ratios”: número de expedientes aprobados: so oito, investimento: 41 millóns 653 mil e unha subvención de so catro millóns 817. En 2012 increméntase o número de proxectos aprobados: 23, xunto co investimento e a subvención concedida e o número de empregos a crear e manter, se ben en 2013, 2014 e 2015 acádanse as cifras máis cativas de toda a serie, e en concreto no último ano en que apróbanse so 1 expediente, cunha inversión aprobada de 955 mil euros, unha subvención de 57.300 €, 1 emprego a crear e 59 a manter.

No cadro 2.51 contémplanse por Comunidades Autónomas as solicitudes de expedientes de incentivos económicos rexionais recibidas dende a súa implantación ata finais de 2015, xunto coa inversión e o emprego previsto. Como pode apreciarse Galicia é a terceira Comunidade, tras Andalucía e Castela León por número de expedientes e emprego e a quinta , tras as mencionadas e a Comunidade Valenciana e Canarias, polo montante de inversión de proxectos.

Cadro 2.51**Solicitudes de incentivos económicos rexionais
recibidas do 01/06/1988 ao 31/12/2015**

	Expedientes	Inversión	Emprego
Andalucía	5.854	27.546.114	105.540
Aragón	811	3.977.951	16.385
Asturias	1.141	5.352.003	14.040
Asturias (ZID)	70	245.535	1.953
Canarias	1.115	11.593.342	32.569
Cantabria	309	1.468.904	5.539
Cantabria (ZID)	41	108.082	650
C. A Mancha	1.741	8.751.239	34.631
C. e León	3.640	16.785.810	54.919
Ceuta	29	132.093	458
Estremadura	1.489	4.436.343	24.439
Estremadura (ZID)	95	198.034	2.198
Galicia (ZID)	130	864.472	5.365
Galicia	2.759	10.215.252	42.124
Melilla	22	41.921	251
Murcia	965	9.338.322	21.068
País Vasco	342	730.536	4.214
Valencia	2.533	12.975.067	33.139
Total	23.086	114.761.020	399.482

Fonte: Ministerio de Facenda e Administracións públicas

En miles de euros

Pero para ter unha visión máis axeitada convén ter en conta os datos do cadro 2.50 que fai referencia ós proxectos vixentes, é dicir os que non decaeron e plasmáronse en realidades tanxibles, a este respecto (cadro 2.50) Galicia con 911 proxectos é tamén a terceira Comunidade por número de expedientes e a cuarta por contía da subvención, tras as mencionadas e Murcia. Galicia acadou nestes 37 anos de vixencia destas subvencións a cifra de 437 millóns 707 mil euros e supuxo a creación de 12.783 novos empregos e o mantemento de 52.730.

Cadro 2.52

Incentivos económicos rexionais. Proxectos aprobados vixentes (1) entre o 01/06/1988 ao 31/12/2015

	Expedientes	Investimento	Subvención	Emprego a crear	Emprego a manter
Andalucía	1.758	8.149.013	1.144.504	29.431	93.149
Aragón	326	1.635.022	164.300	7.138	21.674
Asturias	438	2.218.500	403.479	6.226	21.300
Asturias (ZID)	21	33.560	8.297	323	217
Canarias	339	2.437.335	334.406	9.414	14.283
Cantabria	147	708.192	90.182	2.940	13.061
Cantabria (ZID)	15	40.690	5.655	198	3.948
C. A Mancha	546	2.477.480	332.842	11.399	30.097
C. e León	1.405	7.041.991	766.537	21.397	101.766
Ceuta	12	29.516	4.749	197	248
Extremadura	648	1.778.001	290.816	7.337	16.842
Extremadura (ZID)	28	35.986	18.185	438	429
Galicia (ZID)	32	64.815	23.612	597	507
Galicia	911	3.074.178	437.707	12.783	52.730
Melilla	4	11.028	2.345	129	-
Murcia	409	2.890.117	604.278	8.875	33.992
País Vasco	130	145.641	24.161	1.066	6.127
Valencia	875	4.676.875	405.242	12.267	84.480
Total	8.044	37.447.940	5.061.297	132.155	494.850

Fonte: Ministerio de Facenda e Administracións públicas

(1) Fan referencia ós que foron aprobados ó longo da historia do sistema de incentivos e que no decaeron en dereitos con posterioridade á concesión.
En miles de euros

2.6.3. A chegada da Administración Autonómica

A análise da política industrial da Xunta de Galicia en 2015 lévanos primeiramente a examinar o labor do Instituto Galego de Promoción Económica (IGAPE) e os programas de incentivos empresariais que xestiona e, posteriormente os fondos de capital risco que xestiona XESGALICIA, cun achegamento moi sucinto ás liñas de actuación orzamentaria de promoción industrial que veñen desenvolvendo as consellerías sectoriais: a de Economía e Industria, co apoio da de Facenda; Cultura, Educación e Ordenación Universitaria; Medio Rural e do Mar; e a de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas.

Dende a súa creación, coa Lei 5/1992, do 10 de xuño, o IGAPE vén a traballar en diversos programas de promoción e apoio ao contorno empresarial galego, a través da tramitación dos incentivos económicos rexionais -que xa estudamos no anterior epígrafe-, da concesión de préstamos e avais, de distintas modalidades de bolsas para posgraduados/as (de contratos en prácticas, de investigación no exterior, "de promoción", etc.) e de programas para a promoción da creación de empresas innovadoras lideradas por xoves, para mellorar a competitividade da empresa galega- ou de fomento das telecomunicacións e innovación tecnolóxica .

Dende a aprobación do Decreto 309/1995, do 23 de novembro, sobre incentivos para o desenvolvemento económico e fomento da actividade empresarial na Comunidade Autónoma de Galicia, o IGAPE configúrase, máis claramente, como o eixe fundamental de potenciación do sector produtivo galego.

Na actualidade o Igape é a axencia de desenvolvemento rexional de Galicia, figurando entre os seus principais obxectivos fomentar a creación de novas empresas, promover a mellora da produtividade e competitividade das sociedades xa asentadas na comunidade autónoma, atraer investimentos foráneos e facilitar a internacionalización do tecido produtivo, neste sentido para achegar os seus servizos o Instituto ten oficinas territoriais nas sete principais cidades galegas e para facilitar a internacionalización das pemes galegas e captar investimentos estranxeiros está poñendo en marcha unha rede de plataformas empresariais nos mercados de maior interese para o tecido produtivo de Galicia.

O IGAPE dispón dun amplo conxunto de instrumentos de apoio, ferramentas, axudas e servizos, deseñados para procurar facilitar a implantación de novos investimentos empresariais na Comunidade Autónoma, para favorecer a posta en marcha de proxectos emprendedores e para favorecer iniciativas de mellora da competitividade das empresas xa existentes mediante a ampliación e modernización, ou tamén a través de iniciativas de innovación, de cooperación, de especialización ou de internacionalización.

En Marzo de 1999 constitúese un novo ente público que introduce unha nova dimensión de apoio ás empresas, a xestora de capital risco: XESGALICIA, que dispón orixinariamente de tres instrumentos en función das demandas empresariais:

-Fondo Emprende, componse de achegas da Xunta de Galicia, e de entidades financeiras-Caixas de Aforro e bancos-, co obxectivo de promover as empresas de nova creación.

-Fondo Adiante, financiado con diñeiro público e destinado ao apoio ás empresas con problemas de viabilidade.

-SODIGA, constituída como unha sociedade de capital risco. A súa misión é apoiar proxectos de desenvolvemento de empresas con estrutura financeira equilibrada e un grao de madurez significativo. Xestiona directamente o Fondo Galicia-Norte de Portugal, acollido aos programas comunitarios interrexionais, formado por capital aportado a partes iguais pola Xunta de Galicia e a Rexión Norte de Portugal que financian investimentos en Portugal promovidos por empresas de Galicia e viceversa, primándose a creación de joint ventures entre empresas

A estes fondos orixinarios se suman o Inesga –Inversións estratéxicas de Galicia, e máis recentemente Innova, Fondo Tecnolóxico i2 C, de apoio ós emprendedores e Impulsa Ferrol co obxecto de desenrolar e consolidar o tecido empresarial na comarca de Ferrol, Xes-positiviza, coa finalidade de investir exclusivamente en ideas e proxectos de discapacitados

No cadro 2.53 contéplanse as inversións aprobadas dos fondos de XESGALICIA dende a súa creación ata ao 2015. Como se pode observar en 2000 aprobáronse 31 expedientes de inversión que supuxeron máis de 16 millóns de euros, descende en 2001 o número de inversións a 16 e lixeiramente a contía total –15,71 millóns de euros. En 2002 tramítanse o

mesmo número de expedientes de inversión co ano anterior: 16, baixando o importe total a 11,14 millóns de euros e no ano 2003 os 20 expedientes aprobados acadan un montante total entre as subvencións de capital e préstamo de 25,45 millóns de euros dos que a parte máis importante corresponde aos 11 proxectos de Sodiga.

Cadro 2.53

Fondos de capital de risco de XESGALICIA 2000-2015

Proxectos e Inversións		FONDOS				
		ADIANTE	EMPRENDE	SODIGA	OUTROS(2)	TOTAL
Nº proxectos	2000	6	13	12		31
	2001	5	3	8		16
	2002	2	7	7		16
	2003	1	8	11		20
	2004	4	5	3		12
	2005	2	4	4		10
	2006	2	9	8		19
	2007	5	12	5		22
	2008	12	15	7		34
	2009	7	8	4		19
	2010	10	7		2	19
	2011	0	0	0	0	
	2012	5	3	1	3	12
	2013		7	3	6	16
	2014		7		9	16
	2015		7	6	20	33
Capital ⁽¹⁾	2000	1.950	2.645	7.082		11.677
	2001	1.983	553	5.821		8.357
	2002	397	2.203	4.472		7.071
	2003	-	3.521	16.860		20.382
	2004	450	1.210	3.045		4.705
	2005	911	1.146	1.056		3.113
	2006	-	3.581	6.334		9.915
	2007	3.762	8.663	12.197		24.622
	2008	4.160	8.758	2.060		14.978
	2009		1.500	175		1.675
	2010	575	575			1.150
	2011	-	-	-		-
	2012				600	600
	2013		236	1.280		1.516
	2014		1.450	-	1.079	2.529
	2015		598	3.949	1.475	6.022
Préstamo ⁽¹⁾	2000	2.405	1.204	914		4.522
	2001	1.472	288	5.592		7.353
	2002	859	2.347	847		4.054
	2003	1.202	1.514	2.352		5.068
	2004	2.868	400	1.600		4.868
	2005	2.400	750	600		3.750
	2006	3.320	769	23.374		27.463
		2.000	1.118	7.256		10.374
	2008	16.415	5.132	24.050		45.597
	2009	17.970	18.550	8.950		45.470
	2010	21.400	9.550		700	31.650
	2011	-	-	-	-	-
	2012	18.329	20.000	1.000	2.250	41.579
	2013		2.200	6.300	875	9.375
	2014		4.570	-	812	5.382
	2015		3.350	1.000	1.384	5.734
Total (cap. + prest.) ⁽¹⁾	2000	4.355	3.849	7.995		16.199
	2001	3.456	841	11.413		15.710
	2002	1.256	4.550	5.319		11.126
	2003	1.202	5.035	19.212		25.449
	2004	3.318	1.610	4.645		9.573
	2005	3.311	1.896	1.656		6.863
	2006	3.320	4.350	29.708		37.378
	2007	5.762	9.781	19.454		34.997
	2008	20.575	13.890	26.110		60.575
	2009	17.970	20.050	9.125		47.145
	2010	21.975	10.125		700	32.800
	2011	-	-	-	-	-
	2012	18.329	20.000	1.000	2.850	42.179
	2013	0	2.436	6.300	2.154	10.890
	2014	0	6.020		1.891	7.911
	2015	0	3.948	4.949	2.859	11.756

(1) Miles de euros

(2) FONDOS: Impulsa Ferrol ID, Innova, Fondo Tecnolóxico ID FCR e Galicia Iniciativas emprendedoras (GIE)

Fonte: IGAPe (Xunta de Galicia)

No ano 2004 baixan ostensiblemente tanto o número de proxectos aprobados -120, como a contía da inversión: 9 millóns 573 mil euros, en 2005 volven a baixar, neste caso en dous o número de proxectos que son so 10 e a contía do importe: 6 millóns 863 mil euros a cantidade máis cativa dende a creación da xestora.

En 2006 os 19 proxectos aprobados acadan un montante global de 37 millóns 378 mil euros, destacando fundamentalmente a inversión en forma de préstamo de SODIGA.

En 2007 os proxectos aprobados ascenden a 22 con un importe total- 34 millóns 997 mil euros- lixeiramente inferior o ano precedente, pero coa cifra máis alta de subvención de capital, dende a creación da xestora: 24 millón 622 mil euros.

En "2008 os proxectos subvencionados chegan ao maior número dende a creación de Xesgalicia: 34, baixando a subvención de capital ostensiblemente con respecto a 2007 pero coa contía máis alta dos préstamos: 45 millóns 597 mil euros que acadan o importe total de maior contía do Fondo : 60 millóns 575 mil euros.

En 2009 baixan case a metade o número de proxectos e a subvención de capital redúcese drasticamente: un millón 675 mil euros, pero se mantén practicamente na mesma contía: 45 millóns 470 mil euros o volume dos préstamos.

En 2010 apróbanse 19 proxectos –dos que un corresponde ao novo Fondo Innova e outro a Impulsa Ferrol, a subvención continua a diminuír-1 millón 150 mil euros– o mesmo que a contía do préstamo – 31 millóns 650 mil euros.

En 2011 a actividade de Xesgalicia estivo orientada exclusivamente á xestión das participacións existentes, sen que houbera nova toma de participacións nin subvencións.

En 2012 apróbanse 12 proxectos cunha pequena subvención de capital: 600.000 euros pero con importantes créditos , sobre todo aos Fondos Adiante e Emprende.

En 2013 dos dezaseis proxectos aprobados corresponden sete ao Fondo Emprende, tres a Sodiga e os seis que reflíctense no apartado de outros do cadro 2.52, son tres pertencentes ao Fondo XES-INNOVA, e outros tres do Fondo Tecnolóxico i2C. O total da inversión en 2013 dos 16 proxectos subvencionados por Xesgalicia acada os 10.890.000 €, unha cantidade moi inferior á do ano precedente.

En 2014 apróbanse 18 proxectos, nove correspondentes o Fondo Emprende, dous de Galicia Iniciativas emprendedoras, dous de Xes-Innova e cinco do Fondo Tecnolóxico i2. A subvención de capital ascende a 2 millóns, 529 mil euros e a de préstamo 5 millóns, 382 mil euros.

En 2015 o número de proxectos de investimentos aprobados acada a cifra de 33, dos que 14 son a cargo do Fondo Galicia Iniciativas Emprendedoras, 7 a Emprende, 6 a Sodiga, 4 ao

Fondo Tecnolóxico 12 C , 1 a Xes-Innova e 1 a Xes Impulsa- Ferrol. A subvención de capital supón un montante de 6 millóns 23 mil euros e a de préstamo 5 millóns 734 mil euros.

Cadro. 2.54

Programas de apoio financeiro ás PEMES. Por liñas de financiamento. Galicia. 2014-2015

Liñas de financiamento subsidiado	Expedientes		Préstamo incentivable		Investimento apoiado		Subvención concedida	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Convenio IGAPE-ICO, bonificación custos financeiros ICO > 25000	371	17	50.320.046	2.116.307	37.740.034	1.587.230	3.317.990	155.900
Convenio IGAPE- ICO, Microcréditos	233	125	4.045.721	227.800	3.034.291	1.696.123	503.786	317.040
Total	604	142	54.365.767	2.344.107	40.774.325	3.283.353	3.821.776	472.940

Datos en euros
Fonte: IGAPE

O cadro 2.54 representa a información do programa de apoio financeiro as Pemes por liñas de financiamento, dos anos 2014 e 2015. En 2015 soo se aprobaron 142 expedientes fronte os 604 de 2014, os expedientes subvencionados neste último ano corresponderon a liña do convenio IGAPE-ICO: 17 que acadaron un préstamo incentivable de 2 millóns 116 mil euros e un investimento apoiado de 1 millón 587 mil euros. Os 125 expedientes dos microcréditos plasmáronse en un investimento apoiado de 1 millón, 696 mil euros e un préstamo incentivable de 227 mil oitocentos euros.

Cadro 2.55

Programas de apoio á continuidade e mellora competitiva. Galicia 2011-2015

Modalidade	Nº de Proxectos					Investim. Apoiado					Subvención Concedida				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
Programa Innoempresa (1)	758	9	317	352		20.286.061	398.549	6.858.591	8.023.285		7.963.740	56.136	2.998.373	3.969.530	
Apoios a proxectos colaborativos de carácter empresarial	87	44	24	48		1.250.993	499.824	405.371	566.561		770.113	389.440	346.301	436.902	
Incentivos económicos a proxectos con investim. empresarial	357	93	83	145		25.339.663	14.170.539	15.217.542	9.899.272		6.133.577	3.306.022	5.864.406	4.800.008	
Iniciativas veradeiras de coñecemento nas pemes galegas	92	1				1524.800	12.000				762.400	6.000			
Emprendedores	15	53	35	73		2.694.374	5.895.510	3.15.621	7.786.122		647.774	1.605.381	932.586	2.302.487	
Auto-móvil (Axudas para renovación de automóbiles)	4					86.231					4.330				
Convenio produtoras de uva	1	1				9.357.107	9.201.747				309.848	330.859			
Axudas ás agrupacións empresariais (clústers)			12					4.632.181					3.838.438		
Outras axudas (2015-bolsas formación proxectos mellora pemes)	21	105		1		2.232.830		1344.600			823.009		1344.600		9.960
Total	1.175	201	476	459		62.772.659	30.178.369	31.573.843	26.275.240		17.414.791	5.795.838	15.324.704	11.518.887	

(1) Innovación organizativa, innovación Tecnolóxica e innovación en colaboración
Fonte: Igape- Xunta de Galicia

No cadro 2.55 contéplase os datos dos catro últimos anos do programa de apoio a continuidade e mellora competitiva da Peme, unha das liñas importantes do Plan de consolidación e competitividade da Peme nesos anos, en 2015 como observamos no cadro suspéndese esta liña de financiamento.

A actuación do IGAPE engádanse en 2009 algunhas axudas que adquiren un importante desenvolvemento: axudas para os custos do análises para o acceso ao Mercado Alternativo Bancario (MAB), e as do plan Remóvete, complementarias das da Administración Central para a automoción, se ben en 2010 continúan as axudas á automoción, aínda que en menor número, baixan en 2011 e desaparecen en 2012. As denominadas microcréditos que operan sAo en 2010. En 2010 engádanse unha liña de apoio a compra de mobles que no continúan nos anos posteriores e un convenio con produtores de uva que mantense en 2011 e 2012. En 2013 inclúense axudas para as agrupacións empresariais (clústers) que outórganse a 135 proxectos e representan 1.334.600 €. Dos expedientes en 2013 destacan pola contía da subvención as referentes os incentivos económicos a proxectos con investimento empresarial, e as do programa de innoempresa, que aumenta en gran medida. En 2014 apróbanse 459

proxectos, cun investimento apoiado de 26 millóns 275 mil euros para unha subvención de 11 millóns 519 mil euros, das que a maior subvención corresponde os 145 proxectos do programa incentivos económicos a proxectos con investimento empresarial, 4 millóns 800 mil €, seguido dos 192 proxectos do programa innoempresa: 3 millóns 970 mil € de subvención e o programa específico de emprendedores, 73 proxectos que acadaron 2 millóns 302 mil € de subvención.

Cadro 2.56

Programas de apoio a expansión exterior das empresas 2012-2015(*)

ANO	Nº solicitudes				Investim. Apoiado				Subvención concedida			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
A Coruña	125	78	54	42	9.432.812	4.134.113	2.811.408	783.586	5.323.311	2.483.624	1.673.235	384.143
Lugo	27	18	15	10	2.056.968	1.420.220	613.117	153.993	1.268.847	884.383	422.411	99.631
Ourense	26	13	23	7	1.695.994	936.286	1.263.581	253.715	1.091.963	567.998	748.565	75.628
Pontevedra	145	83	62	51	5.352.740	5.830.137	2.863.679	1.003.539	3.047.419	3.412.987	1.725.985	464.116
Galicia	323	192	154	110	18.538.514	12.320.756	7.551.785	2.194.833	10.731.540	7.348.992	4.570.196	1.023.517

(*)Axudas á internacionalización das empresas galegas

Elaboración propia

(1) Datos en euros

Fonte: Igape

Os programas de apoio á expansión exterior das empresas galegas constitúen unha importante liña de actuación na actividade do Igape que foi adquirindo unha crecente importancia, se ben perde forza nestes catro últimos anos. Como se recolle no cadro 2-56 subvencionáronse en 2015 110 solicitudes por un importe de máis de 1 millón 24 mil euros de subvención.

Cadro 2.57

Programas de apoio asimilados a subvencións ao emprego estable (grandes investimentos) por provincias. 2012-2015

	Nº expedientes				Gasto Subvencionable				Subvención				Emprego a crear				Emprego a manter			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
A Coruña	6	15	12		26.933.954	59.048.572	25.423.703		2.861.701	9.303.569	3.482.909		36	132	40		455	536	547	
Lugo	4	3	3		4.470.522	4.986.531	10.575.225		750.626	747.980	1.815.744		17	2	33		55	232	150	
Ourense	5	3	2		9.935.829	23.179.345	8.468.130		1.609.512	2.969.259	2.261.216		18	74	6		149	7	332	
Pontevedra	9	10	20		13.095.908	47.896.293	23.271.954		1.736.641	6.404.149	3.784.041		122	131	202		530	1.459	2.012	
Galicia	24	31	37		54.436.213	135.110.741	67.739.012		6.958.480	19.424.957	11.343.910		193	339	281		1.189	2.234	3.041	

Importes en euros

Fonte: IGAPÉ (Xunta de Galicia)

O cadro 2.57 ofrece os datos de subvención a fondo perdido do IGAPÉ para grandes investimentos empresariais que suspéndese tamén en 2015. O importe global para os 37 expedientes do 2014 -6 máis que o ano anterior – acadou unha contía da subvención de 11 millóns 344 mil euros- 8 millóns, 81 mil euros menos que en 2013.

Nos cadros 2.58 a 2.61 recóllense as subvencións e axudas por áreas o sectores das distintas consellerías da Xunta de Galicia que teñen incidencia na incentivación empresarial e industrial, agrupadas por programas segundo os orzamentos xerais da Comunidade Autónoma Galega de 2015.

Informe da situación sociolaboral de Galicia. 2015

Cadro 2.58

Subvencións e axudas da Presidencia da Xunta e das Areas de Economía, Industria, Cultura e Turismo (capítulo VII). Galicia. 2012-2015

	Programa	Concepto	2012	2013	2014	2015
432A	Bibliotecas, arquivos, museos e equip. Cultrais	transferencia a Universidades	23.000	48.800	20.300	20.300
		a entes locais para investimentos en arquivos	11.000	39.200	27.440	27.440
		a entes locais para investimentos en bibliotecas				159.399
		apoio a promóc. produc. E edición do libro en galego	365.092	360.000	210.000	230.000
		arquivos integrados no sistema de arquivos de Galicia	65.000	60.000	30.000	30.000
432B	Fomento das actividades culturais	Museo do Pobo Galego		96.000	96.000	
		Fundación Museo do Mar de Galicia		330.000	330.000	
		Fundación Marco de Vigo		140.000	100.000	
		Transferencias á axencia galega de industrias culturais (AGADIC)	10.522.924	5.860.719	6.860.719	6.460.719
		Transferencias ó Consorcio da Cidade de Santiago	3.595.803	2.284.413	2.284.413	1.500.000
433 A	Protección e Promoción do patrimonio Histórico, Artístico e Cultural	Real Academia Galega	45.000	45.000		
		Construción e equipamentos de Asociacións e Institucións Culturais		272.500	1452.100	1.542.332
		Transferencia ás Universidades galegas			30.000	30.000
		Corporacións Locais, para a conservación do patrimonio cultural			630.000	305.000
		Axudas para intervencións arqueolóxicas			50.000	50.000
561A	Plan Galego de I+D e Innovac. Tecnolóxica	Axuda para familias e institucións para a conservación patrimonio cultural galego			10.000	30.000
		Convenio Xunta- Igrexa para intervencións patrimonio artístico			120.000	120.000
		Á Real Academia Galega de Belas Artes de Nosa Señora do Rosario			40.000	40.000
		Transfer. De capital a Entidades de Dereito Público	1914.393			
		Transferencias de capital a Fundacións Públicas	3.034.700			
561B	Investigación Universitaria	Axudas e convenios de I+D a Corporacións Locais	5.411			
		Colaboración con empresas privadas para I+D	7.982.911			
		Transferencias de capital a EEP e Entes públicos do Estado	770.000			
		Transferencias de capital a Axencias públicas da Comunidade	9.374			
		Transferencias de capital a Organismos Autónomos	277.626			
571A	Fomento da Sociedade da Información e do Coñecemento	Transf. de capital a institucións sen fins de lucro	8.177.913			
		Transferencia capital á Axencia Galega de Innovación		44.041.262	49.722.319	50.005.390
		Transf. de capital a Universidades da C.A. en I+D	26.954.212	27.645.383	27.645.383	26.381.589
		Subvencións por resultados de transferencia tecnolóxica		780.716	780.716	780.717
		Apoio aos Centros Singulares do SUG				1.250.000
732A	Regulación e Soporte da Actividade Industrial	Transferencia a Fundación Roi Codina				1.217.356
		Achegas as empresas para o desenvolvemento da soc. da información	235.450			
		Achegas as instit. sen fin de lucro para proxectos da soc. da información	1466.472			
		Extensión da banda ancha	12.804.663			
		Transferencia de capital á Axencia para a moderniz. Tecnolóxica (AMTEGA)		75.347.253	70.059.976	67.580.474
733A	Eficiencia enerxética e enerxías renovables	Actuacións para infraestruturas en polígonos industriais	2.992.207	1002.163	3.000.000	
		Fomento Metroloxía legal en microempresas.		150.000		
		Proxecto EM PREGANAV.			32.100	
		Plan renove de ascensores				700.000
		Instituto Enerxético de Galicia	172.959	3.714.704	15.255.222	15.859.530
734A	Fomento da Minería	Infraestruturas enerxéticas municipais	4.563.060		732.864	
		Plan de mellora da calidade da subministración eléctrica	4.975.402	5.840.873		
		Plans de gasificación	850.970	618.075	582.000	1.351.500
		Convenio con Energy Lab desenvolvemento proxecto piloto de gas renovable		805.622		
		Convenio coa Fundación Semana Verde para a celebración da Feira da Enerxía				30.000
741A	Moderniz. Internac. e mellora da compet. innov. e produc. empresarial	Convenio con Reganoa para o fomento do GNL como combustible marítimo				100.000
		Plan renove de festas				1.507.084
		Plan renove de caldeiras de alta eficiencia				500.000
		Convenio coa Camara Mineira de Galicia		130.000	40.000	40.000
		Plan carbón 2006-2012	1.100.761			
751 A	Ordenac. Regulación e Promoc. Do Comercio Interior de Galicia	Convenio cos clusters da pizarra e do granito para a redución do pó de silice	874.000	655.979	350.000	
		Convenio cos centros tecnolóxicos da pizarra e granito en materia de I+D	900.000			
		Axudas ao sector mineiro		1313.000		
		Rexeneración labores mineiras abandonadas en Lousame e Vila de Cruces	18.941			
		Plan do CARBÓN. Subministración gas aos Cocollos de Cerceda e As Pontes	656.000	257.000		
761A	Coordinación e Promoción do Turismo	Plan do Carbón: infraestr. enerxéticas Das Somozas	2.662.000			
		Plan renove de cubertas de pizarra		806.113	609.485	200.000
		Plan utilización pedra natural envolvente dos edificios			600.000	200.000
		Plan renove de tella cerámica				200.000
		Transferencia ao IGAPE	61324.456	51642.170	54.701.655	58.637.104
761A	Coordinación e Promoción do Turismo	Parque Tecnolóxico de Galicia	1700.000			
		Apoio á innovación empresarial	15.827.691			
		Achegas para asociacións e clusters	2.108.709	80.000		
		Convenio con ACLUNAGA: creación catálogo electrónico e 30 produtos dos asteleiros		60.000		
		Convenio con CEAGA. Proxecto piloto 7 estacións de electromobidade		40.000		
761A	Coordinación e Promoción do Turismo	Plan Renove para talleres de reparación de vehículos	500.000			
		Plan renove de ascensores		92.101		
		Convenio con ACLUNAGA e ASIME para certifi. da calidade da ind. Auxiliar naval	80.000			
		Convenio con CEAGA para a creación de 7 estacións de electromobidade	2.400.000			
		Ordenación de Espazos Comerciais Municipais	3.438.379	2.723.096	3.125.000	2.790.141
761A	Coordinación e Promoción do Turismo	Mercado de Santiago de Compostela	753.632	1179.250	18.295	
		Mercado de Ourense	10.000	1.000	130.000	90.000
		Mercado da Estrada	150.000	300.000	200.000	
		Mercado da Ribeira	300.000	600.000	300.000	
		Mercado de Cambados		1.000	50.000	178.920
761A	Coordinación e Promoción do Turismo	Mercado de Vilagarcía de Arousa			50.000	120.000
		Mercado de Pontevedra			100.000	150.000
		Renovación e Fomento da Cidade no Comercio Retailista	900.000			
		Rexeneración do Tecido Empresarial Comercial	752.025			
		Modernización e innovación dos obradoiros artesanais	200.000			
761A	Coordinación e Promoción do Turismo	Asociacionismo comercial e integracións estratéxicas	4.865.911	5.581.465	5.300.000	4.300.000
		Continuidade empresarial, apoio ao relevo na peme comercial			800.000	
		Mellora dos mercados de abastos de Vigo	150.000			
		Sector textil-confección.EMPREGATEX	1700.000			
		Cooperación con Concellos para incentivar a marca artesanía de Galicia	70.000			
761A	Coordinación e Promoción do Turismo	Equipamiento comercial Concello de Mondariz	65.000			
		Fundación Centro galego de Artesanía e Deseño	550.000	490.000	418.950	336.000
		Transferencias a Galicia Calidade s.a.	530.000	466.400	398.772	320.000
		Asociacións do sector artesanal	10.000			
		Promoción e comerc. da artesanía. Talleres artesanais			320.000	
761A	Coordinación e Promoción do Turismo	Comercialización artesanía de Galicia. Asociacións profesionais artesáns			90.000	45.000
		Comercialización artesanía de Galicia. Obradoiros artesanais				120.000
		Camaras de Comercio Galegas Plans FOEXGA e PIPES	1713.449			
		Camara de comercio galegas. Reestruturación e eficiencia dos servizos	1300.000	1300.000		
		Camaras de comercio: plans fomento e iniciación á internacionalización		1277.736		
761A	Coordinación e Promoción do Turismo	Renovación e fomento da calidade no comercio retailista		868.599	1121781	1.900.000
		Rexeneración do tecido empresarial comercial		482.000	500.000	
		Fomento da actividade comercial empresarial		785.401		
		Proxecto innovacións			151.290	
		Apoio a modernización e innovación das pemes comerciais				1.009.996
761A	Coordinación e Promoción do Turismo	Financ. Sociedade de Imaxe e Promoc. Turística de Galicia	12.241.920			
		S.A. Xestión do Plan Xacobeo	2.386.005			
		Instituto de estudos turísticos	211.995			
		Convenios con Universidades	150.000			
		Mellora dos Recursos Turísticos das Entidades Locais	2.392.458			
761A	Coordinación e Promoción do Turismo	Subvencións a Festas de Interese Turístico	55.000			
		Creación e mellora da Infraestrutura Turística	230.000			
		Plan de sinalización turística	461.000			
		Transferencia capital á Axencia e Turismo		19.027.425	24.731.981	24.781.907
		Total	218.401.677	259.442.418	274.338.761	272.987.898

Elaboración propia
Datos en euros
Fonte: Xunta de Galicia. Presupostos xerais da CA Galega

Cadro 2.59

Suvenções e Axudas da Área do Medio Rural (CAP. VII) Galicia 2012-2015

	Programa	Concepto	2012	2013	2014	2015
422L	Capacitación e extensión agroforestal	Transferencias a empresas colaboradoras en programas de formación e transferencia tecnolóxica	180.000	152.883	251.467	303.082
54B	Conservación da Biodiversidade e posta en valor do medio rural (Consell. Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas en 2013-2015)	Axudas a Concellos para a protección de animais domésticos	282.000	20.000	64.000	1.550.400
		Axudas a Concellos Rede Natura 2000	1570.292	2.371.602	2.391.805	378.900
		Axudas a Parques Naturais	771.000	462.382	491.599	302.867
		Axudas Parque Nacional Illas Atlánticas	140.000			
		Axudas á ordenación da actividade cinexética e piscícola	328.000	350.000	356.000	
		Convenios con Fundacións	60.000			
551A	Infraestruturas e Equipamentos no Medio Rural	Convenio con Seiasa del Norte S.A.	383.371			721.689
		Convenio Mouriscade (PDRS)		130.000	400.000	16.085.000
551B	Accións preventivas e infraestrutura forestal	investimentos en materia de incendios (corp. locais)	7.200.000	13.831.207	16.085.000	9.119.783
		investimentos en materia de incendios (empresas privadas)	2.400.000	3.500.000	4.450.000	1.215.108
561A	Plan Galego de Investigación, desenv. e Innovación Tecnolóxica	Transferencias ó INGACAL	2.599.012	1588.398	1286.005	21.115
		Transferencias ó Centro Tecnolóxico da Carne	128.015	39.474	21115	2.799.395
		Desenvolvemento novos procesos e tecnoloxías	2.350.000	2.566.822	2.400.000	21.172.309
712A	Fixación de Poboación No Medio Rural	Axencia Galega de Desenvolvemento Rural	34.270.908	44.596.357	33.563.041	45.849.998
712B	Modernización e Diversificación do Tecido Productivo Rural	Modernización e Diversificación das explotacións	41144.288	39.494.055	44.881.886	2.000.000
		Axudas a Transición da Renovación da Titularidade Agraria	2.710.001	1675.000	800.000	1.500.000
		Axudas a produtores en zonas especiais	1900.000	1600.000	3.100.000	24.541.383
		Transferencias ao FOGGA (CES)	24.173.389	33.237.424	30.479.332	
712C	Fomento do Asociacionismo agrario e Divulgación da Tecnoloxía Agraria	Fomento Asociacionismo Agrario e mellora da calidade do leite	480.143	3.621.111	2.197.817	4.229.341
		Fomento Maquinaria en Común	3.713.840			
		Mellora da calidade do leite ovino		6.588		
713 A	Mobilidade de Terras Agrarias improproductivas	Transferencias a AGADER	140.000			
713B	Ordenación das producións forestais	Axudas para a creación e mellora das masas forestais	18.977.704	27.802.774	19.999.547	17.609.933
713C	Implantación de Sistemas Productivos Agrarios Sustentables	Renovación parque de tractores	150.000	150.540		
		Plan de ordenación e fomento do sector equino	50.000			
		Reestruturación Sistemas Productivos	750.090	3.500.000	5.500.000	2.500.000
		Novas técnicas de Diagnóstico e Reproductivas	1075.000	462.332	640.000	669.652
		Programa de mellora da calidade do leite	650.000	214.670		
		Sistemas de produción gandeira en extensivo	500.000	237.872	250.000	
		Recuperación e difusión de razas autóctonas		45.000	25.000	
		Axudas ao sector do lúpulo	50.000		35.000	
		programa melloa xenética frisión de Galicia	300.000	307.282	200.000	
713D	Mellora da Calidade na Producción Agroalimentaria	Ordenación de Producións e Mercados Agrarios	3.600.000	4.366.112	6.825.001	7.000.000
		Promoción e Comercialización Agroalimentaria	2.127.968	2.199.860	2.600.000	2.600.000
		Participación de produtores en programas de calidade diferenciada	747.965	900.000	900.000	900.000
713E	Benestar Animal e Sanidade Vexetal	Programas Sanitarios Especiais	2.960.000	1865.615	700.000	300.000
		Agrupacións de Defensa Sanitaria	60.000		89.746	
		Plan Apícola Galego	350.000	91808	400.000	400.000
		Identificación cabalo galego do monte	98.404	110.000	62.000	
		Indemnizacións por sacrificio	500.000	300.000	150.000	800.000
		sanidade vexetal				200.000
713F	Regulacións das Producións Agrarias e Apoio á Renda dos Agricultores	Fondo Galego de Garantía Agraria	52.110.204	47.761.275	41862.828	44.755.218
741A	Moderniz., Internac. e Mellora da Compet., Innov. e Produc. Empresarial	Apoio á Industrialización e Comercialización	16.993.256	16.581.876	19.714.622	19.020.000
	Total		228.974.850	256.129.729	243.172.811	228.545.173

Datos en euros

Fonte: Xunta de Galicia. Presupostos xerais da CA Galega

Cadro 2.60

Subvencións e axudas da Área do Mar (capítulo VII). Galicia. 2012-2015

	Programa	Concepto	2012	2013	2014	2015
541C	Protección e Mellora do Medio Natural Marítimo	Transferencias de Capital ao Intecmar	702.779	322.393	389.810	387.832
722A	Promoción Social e Divulgación da Tecnoloxía Pesqueira	Transformación de buques	119.250	81.915		
		Plan de pensións para as mariscadoras	900.000	646.000		
		Investimentos en medidas de seguridade no mar	150.000	150.000	50.000	50.000
		Mellora da competitividade confraría pescadores de Galicia	200.000	200.000	150.000	100.000
		Convenio federación galega de confrarías pescadores				54.000
		Convenio federación provincial de confrarías pescadores de A Coruña				34.000
		Convenio federación provincial de confrarías pescadores de Pontevedra				43.000
		Convenio federación provincial de confrarías pescadores de Lugo				23.000
		Recuperación embarcacións patrimoniais				35.000
723A	Competitiv. e Mellora da Produc. Pesqueira e da Acuicultura	Axudas para Proxectos de Xestión Integral dos Recursos Mariños	4.500.000			
		Axudas á paralización definitiva de actividades de pesca				10.345.027
		Ordena., restruct., fomento mellora da produc. pesqueira e de cultivos mariños	13.765.713	5.186.927	1.000.000	1.000.000
		Transformación e comercialización da produc. pesqueira e da acuicult	21.618.980	21.570.084	10.000.000	200.000
		Axudas á acuicultura e os cultivos mariños	29.303.743	12.441.830	3.000.000	250.000
		Medidas de carácter socioeconómico	1.000.000	1.992.809	516.036	500.000
		Operacións piloto	2.095.508	726.447	250.000	
		Transferencias de capital a empresas privadas	11.588.105	15.841.709	14.252.864	
		Axudas seguridade buques no Indico		100.000		
		Axudas para proxectos colectivos		7.668.020	4.765.000	3.452.000
723B	Regulación das Producións e dos Mercados da Pesca	Desenvolvemento sostible de zonas costeiras	6.887.165	4.647.620	9.476.900	6.030.032
	Total		92.831.243	71.575.754	43.850.610	22.503.891

Datos en euros

Fonte: Xunta de Galicia. Presupostos xerais da CA Galega

Cadro 2.61

Subvencións e axudas da Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestrutura (capítulo VII). Galicia. 2012-2015

	Programa	Concepto	2012	2013	2014	2015
512A	Ordenación e Inspección do Transporte	Convenios con Concellos promoción transporte urbano limpo	600.000			
		Convenios cas Deputacións promoción transporte urbano limpo				525.000
		Fomento da seguranza nos taxis	50.000	36.550	36.550	
512B	Construc., conservac. e explotación de estradas	Convenios en materia de estradas				
		Transferencia á Axencia de Infraestruturas	261.494.988	224.057.586	210.418.525	214.737.100
521A	Urbanismo	Axudas corp locais para redacción planeamento urbanístico	2.100.077	2.004.056	1.671.851	2.570.000
		Axudas a Concellos para obras equipamentos entornos urbanos	6.665.520	702.235	844.400	967.277
		Transferencias de capital a APLU		3.665		
541D	Control ambiental e xestión de residuos	Plan de xestión de residuos urbanos de Galicia 2010-2020	144.593			
		Subvencións en materia de Medio Ambiente Industrial (empresas	7.098.446			
		Inversións ambientais en empresas de Galicia			1.449.926	
541E	Cofecemento do Medio Ambiente e fomento da Sustentabilidade	Transferencias de capital ao IET		803.928	619.536	508.019
542A	Planificación e Xestión Hidrolóxica	Transferencias de capital a Augas de Galicia	60.764.648	47.307.272	36.262.338	25.743.413
	Total		338.918.272	274.915.292	251.303.126	245.050.809

Datos en euros

(‡) Só comprende subvencións a empresas, non a familias, institucións sen fins de lucro, corporacións locais e organismos autónomos administrativos da Comunidade Autónoma, salvo que se indique.

Fonte: Xunta de Galicia. Orzamentos xerais da CA Galega